

The Counterterrorism Discourse of the United States and China: The Logic of Consequences Appropriateness

Leila Morovati *

Postdoctoral Researcher, International
Relations, Kharazmi University, Tehran, Iran

**Arsalan Ghorbani
Sheikhneshin**

Professor, Department of International
Relations, Kharazmi University, Tehran, Iran

Seyed Ali Monavari

Associate Professor, Department of
International Relations, Kharazmi University,
Tehran, Iran

Introduction

The September 11 attacks expanded the scope of terrorist activities on a global scale, thus redirecting the attention of actors in the international system toward the threats posed by terrorism. This incident is widely regarded as a turning point in the history of international relations, to the extent that global developments are often interpreted in terms of two distinct periods: pre- and post-September 11. The attacks transformed the scope, geography, nature, and conceptualization of terrorism, revealing a new form of terrorism operating at the global level. In this sense, post-September 11

* Corresponding Author: Ghorbani@khu.ac.ir

How to Cite: Morovati, L., Ghorbani Sheikhneshin, A & Monavari, A., (2026), "The Counterterrorism Discourse of the United States and China: The Logic of Consequences–Appropriateness", *Political Strategic Studies*, Vol. 14, No. 55, 273-314. Doi: [10.22054/QPSS.2025.82586.3502](https://doi.org/10.22054/QPSS.2025.82586.3502).

terrorism transcended traditional boundaries of time and space and emerged as a truly global phenomenon. As a result, actors in international relations were compelled to adopt specific approaches and strategies to confront terrorism in order to protect themselves from the threats posed by international terrorism and to maintain their security. Accordingly, each actor's counterterrorism strategy and discourse can be analyzed within the framework of the logic of consequences–appropriateness. Broadly speaking, the behavior of actors in the international system is governed by either consequence-oriented logic or appropriateness logic. In this respect, the present research aimed to explain the counterterrorism discourses of two major powers in the international system—namely, the United States and China—within the framework of the logic of consequences–appropriateness. The main research question is: How can the logic of consequences–appropriateness explain the ways in which the United States and China confront the phenomenon of terrorism?

Literature Review

The relevant literature can be divided into three main categories: a) the studies focusing on U.S. counterterrorism measures, b) the research examining China's counterterrorism policies, and c) the studies analyzing terrorism through the lens of discourse analysis. For example, Tanner and Bellacqua (2016), in the report *China's Response to Terrorism*, analyzed China's evolving approach to terrorism and examine how terrorist threats are evaluated, defined, and understood within the frameworks of domestic borders and foreign policy. In "International Law and the 'War on Terrorism': Post-9/11 Responses by the United States and Asia Pacific Countries," Marks (2016) argues that the United States has used the concept of terrorism as a tool to justify intervention in the internal affairs of other states. Li (2019), in "Fighting the 'Three Evils': A Structural Analysis of Counter-Terrorism Legal Architecture in China," emphasizes that China has consistently framed the fight against the "three evils"—terrorism, extremism, and separatism—as a foundational element of

its political, legal, and cultural system. Finally, Gruenewald et al. (2019), in “American Jihadi Terrorism: A Comparison of Homicides and Unsuccessful Plots,” argued that following the September 11 attacks, counterterrorism and the prevention of terrorist attacks became the primary priority of the Federal Bureau of Investigation.

Materials and Methods

This research adopted a qualitative methodology within a post-positivist framework. The library research was used to collect the data from various resources. Moreover, the study employed Laclau and Mouffe’s discourse analysis framework. According to Laclau and Mouffe, discourses play a central role in shaping the identities of actors. These discursively constructed identities define the intellectual and political boundaries between *self* and *other*. In turn, actors’ identity representations reflect and shape their interests, preferences, and priorities in both foreign and domestic policy domains.

Results and Discussion

To examine the logic governing the behavior of international actors, it is necessary to engage with metatheoretical approaches in international relations. The current analysis focused on two major metatheoretical perspectives: positivism and interpretivism. Positivists in international relations view international phenomena and events as mechanical and calculable. From this perspective, international actors are rational and self-interested entities that constantly assess the consequences of their actions by weighing costs and benefits. Rationalists argue that the interests of states and other actors are pre-social, and that actors in international interactions seek to maximize their gains. Accordingly, rationalists conceptualize the international actor as *homo economicus*. In their view, the anarchic international system constitutes a strategic environment in which states are primarily concerned with the outcomes of their behavior—an approach referred to as the logic of consequences. By contrast, interpretivists reject the notion of international actors as purely

mechanical or instrumental. Instead, they regard actors as socially embedded beings whose interests are shaped by their identities. These identities are constructed through social interaction and discourse. As a result, the interpretivist approach is dynamic and discursive. Its proponents argue that international actors behave in accordance with their own beliefs, values, and cultural understandings in the international arena. From this perspective, the international actor is conceptualized as *a social man* who follows the logic of appropriateness, with behavior deriving from beliefs, mindsets and values.

Conclusion

With regard to the counterterrorism actions of the United States and China, the main finding of this research is that the American counterterrorism approach is grounded in its hegemonic position and the notion of American exceptionalism and operates within the framework of the logic of consequences. U.S. counterterrorism decisions in foreign policy have primarily aimed at achieving desired outcomes through rational strategies, including the use of war and military force against so-called rogue states. By contrast, China has adopted a multilateral and interactive approach in cooperation with other countries and regions within its sphere of influence. Regime-building efforts, participation in international organizations and institutions, and multilateral security and defense agreements constitute key elements of China's cooperative response to terrorism. China has generally acted in accordance with the rules and principles governing the international system, emphasizing respect for the principle of peaceful coexistence. Therefore, China's counterterrorism approach can be understood as operating within the framework of the logic of appropriateness.

Keywords: September 11, America's Counterterrorism Discourse, China's Counterterrorism Discourse, Logic of Consequences, Logic of Appropriateness

گفتمان ضد تروریسم آمریکا و چین و منطق نتیجه - تناسب

پژوهشگر پسادکتری روابط بین‌الملل دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

لیلا مروتی

استاد گروه روابط بین‌الملل دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

ارسلان قربانی شیخ‌نشین *

دانشیار گروه روابط بین‌الملل دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

سیدعلی منوری

چکیده

حادثه یازده سپتامبر با بسط دامنه فعالیت‌های تروریستی در مقیاس جهانی، توجه کنشگران نظام بین‌الملل را به تهدیدات برآمده از تروریسم معطوف نمود. این مقاله درصدد توضیح و تبیین گفتمان‌های ضدتروریستی آمریکا و چین در چارچوب منطق نتیجه و تناسب می‌باشد. پرسش اصلی مقاله این است که چگونه می‌توان با توجه به منطق نتیجه و تناسب، نحوه مواجهه آمریکا و چین را با پدیده تروریسم تبیین نمود؟ در پاسخ به این پرسش، مقاله مدعی است که گفتمان ضدتروریستی آمریکا در قالب گفتمان نتیجه‌محور و در مقابل گفتمان ضدتروریستی چین در قالب گفتمان تناسب محور قابل ارزیابی می‌باشند. یافته اصلی مقاله این است که رویکرد ضدتروریستی آمریکا بر منطق نتیجه حاکم است بر این مبنای تصمیمات ضدتروریستی آمریکا در عرصه سیاست خارجی معطوف به کسب نتیجه مطلوب حتی به قیمت استفاده از جنگ و زور نظامی می‌باشد. در مقابل، چین در خصوص مبارزه با تروریسم رویکرد چندجانبه و تعاملی با کشورهای دیگر، رژیم‌سازی و عضویت در سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی را در دستور کار قرار داده است. بر این اساس، منطق حاکم بر اقدامات ضد تروریستی چین منطق تناسب است. این مقاله با استفاده از روش تحلیل گفتمان و نظریه لاکلا و موف نگاشته شده است..

واژگان کلیدی: یازده سپتامبر، گفتمان ضد تروریسم آمریکا، گفتمان ضد تروریسم چین، منطق

نتیجه، منطق تناسب.

مقدمه

حادثه یازده سپتامبر در سال ۲۰۰۱، تحول عمیقی در سیاست‌های جهانی به‌ویژه در زمینه مبارزه با تروریسم در نظام بین‌الملل ایجاد کرد. این واقعه نه تنها ایالات متحده بلکه نظام بین‌الملل را تحت تأثیر قرار داد و تعریف جدیدی از تروریسم بین‌المللی را به همراه آورد. پس از این حملات، ایالات متحده گفتمان جنگ علیه ترور را مطرح نمود که سرآغاز تحولات مهمی در نظام بین‌الملل شد. پس از یازده سپتامبر، تروریسم به پدیده‌ای فراملی و تهدیدی پیچیده علیه امنیت بین‌المللی تبدیل شد و گروه‌های مختلف تروریستی با استفاده از فناوری‌های نوین و شبکه‌های جهانی، تهدیدات جدیدی را مطرح کردند. در این دوران، دولت‌ها به تقویت همکاری‌های اطلاعاتی، امنیتی و حقوقی پرداخته و قوانین ضد تروریسم را در سطوح ملی و بین‌المللی تصویب کردند. ایالات متحده پس از این حملات به سرعت گفتمان ضد تروریسم خود را شکل داد که اساس آن مقابله قاطع با هرگونه تهدید تروریستی بود. این گفتمان به‌ویژه از طریق اعلام جنگ جهانی علیه تروریسم و اجرای سیاست‌هایی مانند «مبارزه پیشگیرانه» و «دکترین بوش» تعریف شد که بر اساس آن، ایالات متحده از حق دفاع از خود استفاده کرده و به هر کشوری که به تروریسم پناه دهد یا از آن حمایت کند، حمله نظامی می‌کرد. این رویکرد موجب آغاز جنگ‌های نظامی در افغانستان و عراق شد و تغییرات عمده‌ای در سیاست‌های امنیت ملی ایالات متحده ایجاد کرد. بدین ترتیب، افکار عمومی به‌طور فزاینده‌ای بر تهدید تروریستی متمرکز گردید و تروریسم به‌عنوان بزرگ‌ترین خطر در دوران معاصر شناخته شد.

دولت چین نیز همگام با نظام بین‌الملل به مقابله با تروریسم بر اساس درک و برداشت خاص خود از این پدیده پرداخته و نگرانی‌های جدی از تهدیدات تروریستی را مطرح کرده است. این کشور تحولات سین کیانگ را به‌عنوان تهدیدی تروریستی می‌بیند، زیرا گروه‌های مبارز در این منطقه ارتباطاتی با گروه‌های رادیکال اسلامی در کشورهای مختلف نظیر پاکستان، افغانستان، عراق و سوریه دارند. سین کیانگ به‌عنوان نقطه‌ای استراتژیک برای پیوند گروه‌های تروریستی خاورمیانه و اوغورها شناخته می‌شود. مقامات چینی نگران هستند که این منطقه به دروازه‌ای برای نفوذ و گسترش شبکه‌های جهادی

تبدیل شود. از همین رو چین استراتژی‌های مبارزه با تروریسم را به‌عنوان یکی از اولویت‌های اصلی سیاست داخلی و خارجی خود قرار داده است تا امنیت ملی و حاکمیت ارضی کشور را حفظ کند. علاوه بر این، چین به‌منظور مقابله با تهدیدات تروریستی داخلی و همچنین برای تأمین امنیت منطقه‌ای در آسیای مرکزی، اقدام به وضع قوانین و سیاست‌های ضدتروریستی کرده تا حوزه نفوذ خود را تقویت نماید.

بدین ترتیب، وقوع حادثه یازده سپتامبر نقطه عطفی در تاریخ روابط بین‌الملل محسوب می‌گردد. به گونه‌ای که تفسیر حوادث جهان را به دو برهه زمانی پیش و پس از این حادثه تقسیم نموده است. همانگونه که گفته شد، وقوع این حادثه باعث تحول در دامنه، قلمرو، ماهیت و مفهوم تروریسم شد. و نوع جدیدی از تروریسم که در سطح جهانی عمل می‌کند را به نمایش گذاشت. با حادثه یازده سپتامبر تروریسم نوین زمان و مکان را درنوردید و به پدیده‌ای در مقیاس و ابعاد جهانی تبدیل شد. این امر موجب گردید که کنشگران روابط بین‌الملل هر یک در تقابل با تروریسم رویکرد و استراتژی خاصی را برگزینند تا از تهدیدات و خطرات ناشی از تروریسم بین‌المللی مصون بمانند و امنیت آن‌ها حفظ گردد. در این مقاله گفتمان ضدتروریستی دو قدرت بزرگ در نظام بین‌الملل از جمله ایالات متحده آمریکا و جمهوری خلق چین مورد ارزیابی قرار گرفته است. برای ترسیم و مفصل‌بندی گفتمان مقابله با تروریسم این کنشگران از چارچوب روشی تحلیل گفتمان لاکلا و موفه استفاده شده است. در گام بعدی بر اساس توضیح مبانی فرانظری نظریات روابط بین‌الملل دسته‌بندی گفتمان‌های ضدتروریستی این چهار کنشگر در قالب منطق نتیجه و منطق تناسب ارزیابی شده است. بنابراین، پرسش اصلی پژوهش این است که چگونه می‌توان با توجه به منطق نتیجه و تناسب، نحوه مواجهه آمریکا، روسیه، چین و اتحادیه اروپا را با پدیده تروریسم تبیین نمود؟

روش تحقیق

روش انجام این پژوهش کیفی و در چارچوب رویکرد پست‌پوزیتیویستی می‌باشد. شیوه گردآوری داده‌های تحقیق منابع کتابخانه‌ای، اینترنتی و استفاده از اسناد امنیت ملی و سخنرانی مقامات آمریکا و چین است. در این مقاله به‌طور مشخص از چارچوب روشی

تحلیل گفتمان^۱ و نظریه تحلیل گفتمان ارنستولاکلا^۲ و شانتال موفه^۳ برای پیشبرد تحقیق استفاده شده است. بنابراین از یک سو گفتمان ضدتروریستی این دو کنشگر با بهره‌مندی از گزاره‌های نظریه لاکلا و موفه مفصل‌بندی شده است و از سوی دیگر گفتمان‌های موجود بر مبنای منطق حاکم بر جهت‌گیری خاص هر یک از آن‌ها در قالب گفتمان نتیجه‌محور یا گفتمان تناسب‌محور تجزیه و تحلیل شده است.

چارچوب نظری: نظریه تحلیل گفتمان لاکلا و موفه

گفتمان را می‌توان به‌عنوان مجموعه‌ای از شبکه‌های زبان از جمله معنا، مفاهیم، گروه‌بندی و استدلال تعریف کرد که به مفهومی شدن و معنا دار کردن جهان و برساختگی آن کمک کرده است (Doty, 1993: 302). گفتمان‌ها سازنده هویت‌ها هستند. هویت دولت‌ها برگرفته از گفتمان است. بر این اساس دولت، منافع و ارجحیت‌هایش را در رابطه با جهان بیرونی تعریف و مشخص می‌کند. گفتمان‌ها به فهم ما در این که چگونه اعمال مشخصی انجام شده است کمک می‌کند (Moshirzade, 2007: 522).

نظریه گفتمان لاکلا و موفه می‌تواند برخی از نیازهای سیاست را در چارچوب نظری و تقسیم آن برآورده کند. اگرچه نظریه‌های گفتمانی مبتنی بر نظریه‌های پست‌مدرن هستند. اما به نوعی نسبی بوده و اغلب می‌توانند تغییرات جاری زندگی اجتماعی را تبیین و تحلیل کنند. علاوه بر این، نظریه گفتمان لاکلا و موفه می‌تواند به ما کمک کند تا تحولات آینده را بر اساس درک بهتر دال‌های حاکم بر گفتمان درک کنیم. درباره نظریات گفتمان سیاسی، لاکلا و موفه معتقدند که گفتمان صرفاً به ترکیبی از گفتار و نوشتار اشاره نمی‌کند، بلکه گفتمان مجموعه‌ای از نشانه‌های زبانی - شناختی^۴ و نشانه‌های فرازبانی - شناختی^۵ تعریف می‌شود. یعنی هم بعد فیزیکی و هم بعد نظری را شامل می‌شود (Dabirimehr & Tabatabai Fatmi, 2014: 1287).

-
1. Discourse Analysis
  2. Ernesto Laclau
  3. Chantal Mouffe
  4. Linguistic - Cognitive
  5. Meta Linguistic - Cognitive

ارتباطی مانند گفتمان‌های سیاسی، تحلیل اخبار و سایر موضوعات ارتباط اجتماعی کاربردی است. می‌توان از آن برای کاوش و مطالعه چگونگی شکل‌گیری یک گفتمان هژمونیک و گفتمان سیاسی خاص توسط نیروهای مختلف سیاسی مسلط استفاده کرد. همچنین می‌تواند موضوعات گفتمانی معین را که توسط قدرت‌های مختلف اجتماعی - سیاسی مورد مذاکره و رقابت هستند بررسی نماید. به‌طور کلی الگوی نظری لاکلا و موفه را می‌توان برای تحلیل موضوعات گسترده‌ای که مربوط به شیوه‌های گفتمانی هستند به کار برد زیرا برای لاکلا و موفه هر عمل اجتماعی را می‌توان از دریچه یک گفتمان ارزیابی کرد (Rear, 2013: 1).

بر این اساس، رویکرد گفتمانی لاکلا و موفه و مؤلفه‌های آن از قدرت توضیح‌دهندگی بالایی برای تحلیل مباحث موجود در حوزه‌های اجتماعی و سیاسی برخوردار است. در این نوشتار، برای مفصل‌بندی حوزه گفتمان ضدتروریسم آمریکا و چین از اصول و گزاره‌های موجود در نظریه تحلیل گفتمان لاکلا و موفه بهره گرفته شده است. مهم‌ترین گزاره‌های به کار گرفته شده عبارتند از: گفتمان^۱، دال مرکزی^۲، دال شناور^۳، مفصل‌بندی^۴ به عقیده لاکلا و موفه «گفتمان» تلاشی برای ایجاد شبکه‌ای از معانی در یک دامنه خاص است. تشکیل یک گفتمان شامل مفصل‌بندی دال‌ها بر اساس معنای معین است تا معانی دیگر حذف شوند (Rear, 2013: 6). لاکلا و موفه مفصل‌بندی را اینگونه تعریف می‌کنند: «ما هر عملی را که منجر به برقراری رابطه‌ای بین عناصر شود به نحوی که هویت این عناصر در نتیجه مفصل‌بندی دستخوش تغییر شود، مفصل‌بندی می‌نامیم» (Laclau & Mouffe, 1985: 105). نشانه، نماد یا مفهومی که دال‌های دیگر پیرامون آن جمع‌آوری و بیان می‌شود، دال مرکزی نامیده می‌شود. دال شناور نشانه‌ها و مفاهیمی هستند که گفتمان‌های مختلف سعی در معنا بخشیدن به آن‌ها را دارند. دال شناور دالی است که مدلول آن شناور و غیر ثابت باشد. به عبارت دیگر، گفتمان‌های مختلف برای تعیین مدلول

-
1. Discourse
  2. Central Signifier
  3. Floating Signifier
  4. Articulation

مورد نظر خود با یکدیگر رقابت می‌کنند. هر گفتمانی بر اساس ساختار خود، مدلولی را مطابق با این نظام مورد نظر خود برجسته می‌کند و مدلول دیگر را نادیده می‌گیرد (Dabirimehr & Tabatabai Fatmi, 2014: 1284).

مسئله اصلی در تحلیل گفتمانی تروریسم این است که تروریسم عمیقاً با روابط قدرت درآمیخته شده است. در تحلیل گفتمان تروریسم باید روابط دانش و قدرت و پیوند مفصل‌بندی‌های گفتمانی با حوزه‌های غیر گفتمانی مورد تأکید و توجه قرار گیرد. مزیت‌ها و قابلیت‌های فراوان نظریات گفتمانی، بخصوص نظریه گفتمان لاکلا و موف موجب شده است این رویکرد کاربرد وسیعی در مطالعات سیاسی یافته و به تدریج همراه با روش‌های هرمنوتیکی در حال تبدیل شدن به رهیافت‌های تحلیلی - نظری غالب بشوند. به‌طور کلی به عقیده لاکلا و موفه گفتمان‌ها عامل تشکیل دهنده هویت کارگزاران می‌باشند. هویت‌های برگرفته از گفتمان‌ها، مرزهای فکری و سیاسی و خط فاصل بین «خود» و «دیگری» را تعیین می‌کنند و از رهگذر هویت بازیگران، منافع، ارجحیت‌ها و اولویت‌های آنان در عرصه سیاست خارجی و سیاست داخلی نمود عینی و بازنمایی^۱ می‌یابند. امتیازات رویکرد تحلیل گفتمان لاکلا و موف در کنار ماهیت فرهنگی آن، موجب گردید تا این مقاله نیز، رهیافت مذکور را برگزیند. انتخاب نظریه گفتمان لاکلا و موف به‌عنوان متد تحلیل این مقاله، با مد نظر قرار دادن جامعیت و امتیازات آن به خصوص تناسب بیشتر آن با مباحث مطالعات فرهنگی و سیاسی صورت گرفته است. بنابراین با توجه به گزاره‌های نظریه لاکلا و موفه، در بخش بعدی مفصل‌بندی گفتمان ضدتروریستی آمریکا و چین ارائه گردیده است.

یافته‌های تحقیق

کشورها در نظام بین‌الملل برای چگونگی مواجهه و مقابله با تروریسم، نوعی گفتمان ضدتروریستی متناسب با نظام‌های ارزشی و هنجاری و مجموعه‌های ایده‌ای و هویتی خود ایجاد کرده‌اند. در این قسمت از پژوهش، مفصل‌بندی حوزه‌های گفتمان‌نگی آمریکا و چین

بر اساس نظریه تحلیل گفتمان لاکلا و موفه صورت گرفته است. نظریات لاکلا و موفه کمک ارزشمندی به تحلیل معاصر سیاست، فلسفه، ایدئولوژی، جنبش‌های اجتماعی، پدیده‌های مختلف سیاسی و تحلیل‌های اجتماعی می‌کنند. تحلیل پدیده تروریسم و چگونگی شکل‌گیری گفتمان‌های ضدتروریسم و تحلیل دال‌ها و معانی موجود در گفتمان‌های ضدتروریستی نیز از جمله موضوعاتی می‌باشد که می‌توان در چارچوب نظری و روشی نظریه لاکلا و موفه مورد ارزیابی و تجزیه و تحلیل قرار داد. همچنین از رهگذر این چارچوب روشی می‌توان نقطه ثقل و یا دال مرکزی گفتمان ضدتروریستی هر کنشگر را تعیین نمود و اشاره کرد که دال‌های شناوری که در اطراف این دال محوری وجود دارد کدامند و چگونه بر مبنای ایجاد و تشکیل این گفتمان‌ها کشورها هویت خود را در مبارزه با تروریسم تعریف می‌کنند و مرزهای سیاسی، فرهنگی و هنجاری بین خود و دیگری را بر اساس چه اصولی طراحی می‌نمایند. برای انجام این مهم ابتدا دال‌های مرکزی و شناور و وقته‌های گفتمانی در مبارزه با تروریسم در گفتمان ضدتروریستی آمریکا و چین مشخص شده است. مبنای مشخص نمودن و انتخاب دال‌های گفتمانی و بالاحص دال مرکزی گفتمان ضد تروریستی هر کنشگر، داده‌ها و اطلاعات موجود بر گرفته از تحلیل و بررسی اسناد امنیت ملی هر دولت و متن سخنرانی مقامات هر دولت در مجامع مهم داخلی و بین‌المللی در خصوص ضدیت با تروریسم می‌باشد. دال‌های گفتمانی بر اساس میزان تأکید در متون امنیتی و علاوه بر این، بر مبنای بیشترین میزان حساسیت و اولویتی که هر کنشگر نسبت به مقوله تهدید امنیتی تروریسم دارد، تعریف گردیده است. در ادامه گفتمان‌های مبارزه با تروریسم آمریکا و چین و چگونگی تکوین و مفصل‌بندی آن‌ها مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

الف- مفصل‌بندی گفتمان مبارزه با تروریسم آمریکا

در پی حادثه یازده سپتامبر؛ آمریکا غرق در گفتمان‌های رسانه‌ای، عمومی و سیاسی پیرامون تروریسم و خشونت افراطی برآمده از آن شده و از این‌رو افکار عمومی به‌طور فزاینده‌ای بر تهدید تروریستی متمرکز و پدیده تروریسم به مهم‌ترین خطر در عصر مدرن تبدیل و تروریسم تهدیدی بزرگتر از جنگ، تهاجم، تصادف، بلایای طبیعی و فعالیت‌های

مجرمانه محسوب گردید. این روایت از تروریسم به وضع قوانین جدید ضد تروریسم، دکترین‌ها، استراتژی‌ها، برنامه‌ها، ابتکارات و اقدامات ضد تروریستی در ایالات متحده منجر شد (Silva et al., 2020: 302-303). گفتمان ضد تروریسم و جنگ علیه ترور آمریکا، اساساً ایدئولوژیک است و عملاً به یک راهبرد برای حفظ و گسترش هژمونی جهانی ایالات متحده برای بخش‌های بزرگی از مردم جهان از جمله برای مردم کشورهای پسا کمونیستی مشروعیت می‌بخشد (Beshara, 2018: 86).

* دال مرکزی؛ رژیم‌های سرکش و یاغی^۱

پس از حملات تروریستی در ایالات متحده در یازده سپتامبر ۲۰۰۱، تمرکز اصلی سیاست‌گذاری دفاعی ایالات متحده بر برخی رژیم‌ها بود. جورج دبلیو بوش، رئیس جمهور اسبق آمریکا، مشکل دولت‌های سرکش را معرفی می‌کند و جدی‌ترین تهدید علیه منافع امنیتی آمریکا را رژیم‌های سرکش و سیاست‌های انحرافی آن‌ها می‌داند. در این راستا با ارائه تصویر بدنام از ایران، عراق و کره شمالی در سخنرانی خود در ژانویه ۲۰۰۲ آن‌ها را محور شرارت^۲ نام‌گذاری کرد (Homolar, 2011: 705-706). سیاست‌گذاران ایالات متحده معتقدند دولت‌های سرکش دارای «انحرافات هنجاری^۳» هستند که بسیار خطرناک تلقی می‌شوند، زیرا اعتقاد بر این است که نمی‌توان این دولت‌ها را تحت تأثیر قرار داد و یا با توسل به استانداردهای بین‌المللی رفتار آن‌ها را مهار کرد. به‌طور کلی دولت‌های سرکش به دلایل زیر بزرگترین تهدید علیه صلح و ثبات بین‌المللی هستند؛ اولاً، کشورهای سرکش هنجارهای بین‌المللی حقوق بشر را در رابطه با جمعیت خود نقض می‌کنند. دوم، تصور می‌شود که دولت‌های سرکش تمایلی به مشارکت مستقیم یا حمایت از تروریسم از خود نشان می‌دهند. در نهایت، دولت‌های سرکش به دنبال دستیابی به سلاح‌های کشتار جمعی و همچنین ابزاری برای انتقال آن‌ها به آن سوی مرزهای دولتی هستند (Homolar, 2011: 710).

-
1. Rogue States
  2. Axis of Evil
  3. Norm Deviants

جورج بوش در سخنرانی سالانه خود در سازمان ملل در سال ۲۰۰۲ در رابطه با رژیم‌های سرکش بیان می‌کند: «امنیت امروز ما توسط گروه‌ها و رژیم‌های غیرقانونی و یاغی به چالش کشیده شده است. رژیم‌هایی که هیچ قانون اخلاقی را نمی‌پذیرند و برای جاه‌طلبی‌های خشونت‌آمیز خود محدودیتی ندارد. در حملات یک سال پیش به آمریکا، نیت مخرب دشمنان خود را دیدیم... آن‌ها در سلول‌ها و اردوگاه‌های تروریست در حال برنامه‌ریزی برای تخریب بیشتر و ایجاد پایگاه‌های جدید برای جنگ علیه تمدن هستند. بزرگترین ترس ما این است که تروریست‌ها زمانی که یک رژیم یاغی، فناوری کشتن در مقیاس وسیع را در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد، میانبری برای جاه‌طلبی‌های دیوانه‌وار خود پیدا می‌کنند» (Bush, 2002). در گفتمان ضدتروریستی آمریکا علاوه بر دال مرکزی که اشاره شد، نمادهای دیگری به عنوان دال شناور وجود دارد که مجموعاً میدان گفتمانی آمریکا را در تقابل با تروریسم مشخص می‌نمایند. در ادامه دال‌های شناور در گفتمان آمریکا توضیح داده می‌شود.

* بنیادگرایی دینی^۱ و افراط‌گرایی^۲

حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر به ایالات متحده منجر به توجه به بنیادگرایی و افراط‌گرایی اسلامی به عنوان یک تهدید امنیتی شد. اداره تحقیقات فدرال^۳ آمریکا افراط‌گرایی اسلامی را این‌گونه تعریف می‌کند: «اسلام‌گرایان رادیکال معتقدند که تنها پذیرش اسلام موجب ارتقای کرامت انسان می‌شود. افراط‌گرایان اسلامی احترام سنتی مسلمانان به «اهل کتاب» (یعنی مسیحیان و یهودیان) را رد می‌کنند. آن‌ها معتقدند که «جهاد» (یعنی مبارزه در راه خدا مانند پیامبر اسلام) یک اعتقاد تعیین‌کننده در اسلام است و شامل «جهاد اصغر» است که خشونت علیه دیگران «فاسد» را تأیید می‌کند. افراط‌گرایان اسلامی بر این باورند که ایمان آن‌ها در دولت‌های فاسد خاورمیانه و آسیایی که اسماً مسلمان هستند و در کشورهایی (مثل روسیه و چین) که جمعیت‌های اسلامی را اشغال می‌کنند، سرکوب

-
1. Religious Fundamentalism
  2. Extremism
  3. Federal Bureau of Investigation (FBI)

می‌شود. آمریکا به‌عنوان حامی تحقیر اسلام و بهره‌برداری از منابع منطقه دیده می‌شود. آن‌ها معتقدند که فرهنگ لذت‌گرایانه آمریکا (مثل حقوق همجنس‌گرایان، فمینیسم و غیره) بر ارزش‌های مسلمانان تأثیر منفی می‌گذارد. افراط‌گرایان اسلامی بر این باورند که مردم آمریکا مسئول اقدامات دولت خود هستند و وظیفه دینی برای مبارزه با این حمله وجود دارد. آن‌ها بر این باورند که قوانین اسلامی - شریعت - طرح اولیه یک جامعه مدرن مسلمان را فراهم می‌کند و باید به زور اجرا شود» (Gruenewald et al., 2019: 2).

بنابراین بیشترین تمرکز نهادهای امنیتی آمریکا بر مقابله با افراط‌گرایی اسلامی بود. بوش در سخنرانی خود در سال ۲۰۰۶ در صحن مجمع عمومی سازمان ملل به ضرورت مبارزه با افراط‌گرایی تأکید کرد: «القاعده و کسانی که از ایدئولوژی افراطی آن الهام گرفته‌اند به بیش از دوجین کشور حمله کرده. در آغاز قرن بیست و یکم، روشن است که جهان درگیر یک مبارزه ایدئولوژیک بزرگ است، بین افراط‌گرایان که از ترور به‌عنوان سلاحی برای ایجاد ترس استفاده می‌کنند و افراد میانه‌رو که برای صلح تلاش می‌کنند... امروز، می‌خواهم مستقیماً با مردم سراسر خاورمیانه صحبت کنم: کشور من خواهان صلح است. افراط‌گرایان در میان شما تبلیغات می‌کنند و ادعا می‌کنند که غرب درگیر جنگ با اسلام است. این تبلیغات نادرست است و هدف آن گیج کردن شما و توجیه اقدامات تروریستی است. ما به اسلام احترام می‌گذاریم، اما از مردم خود در برابر کسانی که اسلام را منحرف می‌کنند تا مرگ و ویرانی بکارند محافظت می‌کنیم.» (Bush, 2006).

* سلاح‌های کشتار جمعی

در سند استراتژی دفاع ملی آمریکا در سال ۲۰۱۸ آمده است: «رژیم‌های سرکشی مانند کره شمالی و ایران از طریق دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای یا حمایت از تروریسم، مناطق را بی‌ثبات می‌کنند. کره شمالی با جستجوی ترکیبی از تسلیحات هسته‌ای، بیولوژیکی، شیمیایی، متعارف و غیرمتعارف و توانایی رو به رشد موشک‌های بالستیک برای به‌دست آوردن نفوذ اجباری بر کره جنوبی، ژاپن و ایالات متحده، به دنبال تضمین بقای رژیم و

افزایش زور است. در خاورمیانه، ایران در حال رقابت با همسایگان خود، افزایش نفوذ و بی‌ثباتی در حالی که برای هژمونی منطقه رقابت می‌کند، از فعالیت‌های تروریستی تحت حمایت دولت، شبکه رو به رشد نیابتی و برنامه موشکی خود برای دستیابی به اهداف خود استفاده می‌کند» (National Defense Strategy, 2018).

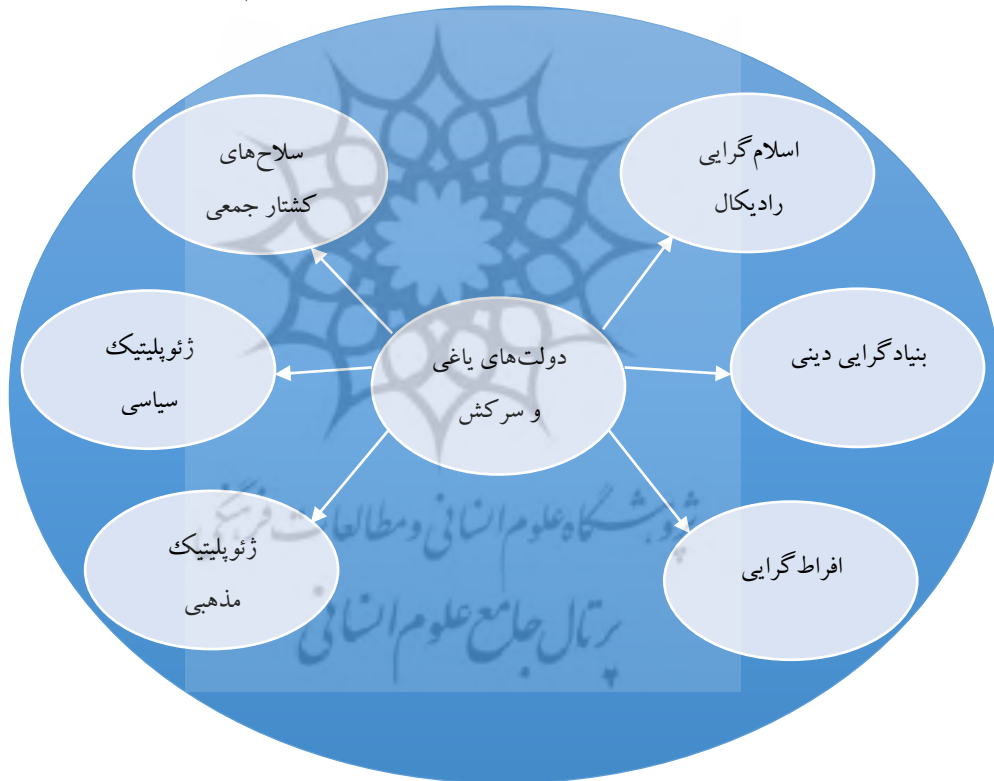
بنابراین به باور آمریکاییان بسیاری از دولت‌های سرکش هستند که از تروریست‌ها حمایت می‌کنند کشورهایمانند ایران، عراق، لیبی، کره شمالی و سوریه که همه آن‌ها از طرف وزارت امور خارجه آمریکا حامی تروریست شناخته شده‌اند. این کشورها دارای سلاح‌های شیمیایی و کشتار جمعی هستند. در این راستا مقامات سیاسی آمریکا همواره استفاده سلاح‌های کشتار جمعی و دستیابی دولت‌های سرکش به آن را محکوم کرده‌اند. بوش در سال ۲۰۰۳ در سازمان ملل در خصوص این سلاح اظهار نمود: «چالش دومی [پس از تروریسم] که باید با هم با هم روبرو شویم، تکثیر سلاح‌های کشتار جمعی است. رژیم‌های غیرقانونی که دارای سلاح‌های هسته‌ای، شیمیایی و بیولوژیکی هستند - و ابزاری برای ارسال آن‌ها - می‌توانند از باج‌خواهی استفاده کنند و در کل مناطق هرج و مرج ایجاد کنند. این سلاح‌ها می‌توانند توسط تروریست‌ها برای ایجاد فاجعه و رنج ناگهانی در مقیاسی استفاده شوند که به سختی می‌توانیم تصور کنیم. ترکیب مرگبار رژیم‌های غیرقانونی و شبکه‌های تروریستی و سلاح‌های کشتار جمعی خطری است که نمی‌توان آن را نادیده گرفت» (Bush, 2003).

* ژئوپلیتیک سیاسی - مذهبی^۱

پس از فروپاشی دیوار برلین، پیکربندی‌های ژئوپلیتیک منطقه‌ای و جهانی تغییر کرد. از سوی دیگر، پیامدهای اقتصادی، اجتماعی، فناوری و فرهنگی جهانی شدن نیز بر تحول تروریسم چه در روند داخلی و چه در روندهای فراملی آن تأثیر گذاشته است. سازمان‌های تروریستی نیز در کنار سایر عوامل غیردولتی مانند شرکت‌های چندملیتی و سازمان‌های غیردولتی، به بازیگران جهانی تبدیل شده‌اند. بنابراین، زمینه ژئوپلیتیک بین‌المللی را

نمی‌توان از مطالعه تروریسم حذف کرد و می‌توان ارتباطی بین خطر تروریسم یک کشور و ویژگی‌های جغرافیایی یک منطقه یافت. در تحقیقاتی که به‌طور گسترده توسط دولت آمریکا ارائه شده است؛ ماهیت رژیم سیاسی و همچنین وضعیت اجتماعی و اقتصادی کشورهایی که گروه‌های تروریستی در آن فعالیت می‌کنند، ممکن است شرایط مساعد برای پیدایش رادیکالیسم ایجاد و در نتیجه تروریسم را تحریک کند. فقر، نهادهای ضعیف و فساد، کشورهای ضعیف را در برابر شبکه‌های تروریستی و کارتل‌های مواد مخدر در داخل مرزهای خود آسیب‌پذیرتر می‌کند (Bravo & Dias, 2006: 330-331).

شکل شماره ۱- مفصل‌بندی گفتمان مبارزه با تروریسم آمریکا

منبع: نگارندگان

بنابراین در نگرش رهبران آمریکایی، ژئوپلیتیک مذهبی و سیاسی یکی از زیرساخت‌های تروریسم تلقی می‌شود. در این میان منطقه خاورمیانه به‌عنوان منطقه‌ای که

مسائلی از قبیل ناامنی، اختلافات مذهبی و حکومت‌های ضعیف و ناکارآمد وجود دارد؛ بستر و زمینه‌ای مناسبی برای ایجاد و رشد تروریسم فراهم می‌کند. از این رو مقامات آمریکایی، دموکراتیک کردن خاورمیانه و کشورهای کلیدی در این منطقه را به‌عنوان راه‌حلی برای حل معضل تروریسم در نظر گرفتند. در شکل زیر مفصل‌بندی گفتمان ضدتروریسم آمریکا ترسیم شده است.

ب- مفصل‌بندی گفتمان مبارزه با تروریسم چین

پس از حملات ۱۱ سپتامبر، چین از روند جهانی تروریسم ویرانگر مصون نمانده است. با این حال، برداشت چین از تروریسم و پاسخ‌های قانونی به آن به شدت با سایر کشورها متفاوت است. با ردیابی تکامل قوانین و سیاست‌های ضدتروریسم این کشور، مشخص می‌شود که چین یک زیرساخت عملیاتی متشکل از چهار رشته برای مبارزه با تروریسم ایجاد کرده است: سرکوب، جرم‌انگاری، کنترل و همکاری. در حالی که سرکوب و جرم‌انگاری عمدتاً به‌عنوان پاسخی واکنشی به خشونت تروریستی از طریق سرکوب و قصاص عمل می‌کند، کنترل و همکاری عمدتاً به‌عنوان ابزار پیشگیرانه برای جلوگیری از اقدامات تروریستی اساسی از طریق ناتوانی و پلیس جامعه استفاده می‌شود (Li, 2018: 311). چین همگام با تحولات جهانی، مقابله با تروریسم را یک اصل امنیتی تلقی می‌کند و همواره به سیاست‌ها و استراتژی‌های خاص با اهداف ضدتروریستی بر مبنای کاهش ناامنی و تأمین امنیت مرزهای خود متوسل شده است. چین نیز مانند سایر قدرت‌های بزرگ خواهان ثبات و امنیت مناطق تحت نفوذ خود با اهداف بسط سیطره سیاسی و اقتصادی می‌باشد. از این رو تأمین صلح و ثبات در مناطقی همچون آسیای مرکزی و پاکسازی کشورهای این مناطق از خطر و تهدیدات تروریستی برای چین اهمیت فراوان دارد. بدین ترتیب در ادامه، دال‌های گفتمانی چین در خصوص مبارزه با تروریسم ارزیابی می‌گردد.

* دال مرکزی؛ جدایی‌طلبی

وحدت ملی و تمامیت ارضی عوامل داخلی هستند که سیاست داخلی و خارجی یک کشور را تعیین می‌کنند. کشورها سیاست‌های خود را برای حفاظت از تمامیت ارضی و وحدت

ملی خود تدوین می‌کنند. مسائل مربوط به سین کیانگ به حاکمیت، امنیت، تمامیت ارضی و منافع اصلی چین مربوط می‌شود. سه شر تروریسم، افراط‌گرایی و جدایی‌طلبی در سین کیانگ چالشی برای وحدت ملی و تمامیت ارضی چین است. اقدامات چین برای کنترل گسترش سه شر در سین کیانگ، ترکیبی از سیاست‌های داخلی و خارجی است. نگرانی‌های چین در مورد ثبات داخلی و تمامیت ارضی و اقدامات ضد تروریسم آن در سین کیانگ عمیقاً تحت تأثیر میراث تاریخی و فرهنگی آن است. مطالعه فرهنگ سیاسی چین وحدت ملی بزرگی را آشکار می‌کند، یعنی وضعیت ایده‌آل یک کشور وحدت است و تفرقه امری ناهنجار و گذرا تلقی می‌شود. اگر سین کیانگ یا تبت یا هر استان مرتد از چین جدا شوند، مشروعیت آن برای حکومت بر چین تضعیف و به چالش کشیده خواهد شد و یک اثر دومینویی خواهد داشت و منجر به آرزوها و مطالبات سایر اقوام یا اقلیت‌ها برای استقلال شده که منجر به تجزیه چین می‌شود. علاوه بر این، دولت چین نگران است که تروریست‌ها اختلال ایجاد کنند و باعث ایجاد حس بی‌ثباتی و کاهش سرمایه‌گذاری خارجی و رشد اقتصادی در چین شود (Verma, 2020: 565-567).

بنابراین، منافع اصلی چین در رابطه با تروریسم بین‌المللی تضمین ثبات داخلی در منطقه سین کیانگ که از لحاظ قومیتی مشکل دارد، ارتقای ثبات منطقه‌ای در بازارهای کلیدی منابع و صادرات و حفاظت از شهروندان و مشاغل خود در خارج از کشور است. پاسخ اولیه پکن به تروریسم بین‌المللی، تقویت قابلیت‌های داخلی ضد تروریسم با تصویب و اجرای قوانین جدید امنیت ملی و ضد تروریسم، افزایش پلیس و کنترل اجتماعی در سین کیانگ و مشارکت در تلاش‌های دوجانبه و چندجانبه ضد تروریسم بوده است. محدودیت‌های اصلی چین در تعامل بیشتر با موضوع تروریسم؛ تمرکز غالب بر تروریسم داخلی، پایبندی به اصول دیرینه عدم مداخله، تمایل به پرهیز از واکنش‌های متقابل – که ممکن است به هدف قرار دادن شهروندان چینی در داخل و خارج منجر شود – و همچنین محدودیت‌های نظامی این کشور است. با افزایش ردپای اقتصادی و سیاسی جهانی چین، احتمالاً به طور فزاینده‌ای هدف و قربانی اقدامات تروریستی بین‌المللی خواهد بود (Murphy, 2017: 1).

در سال ۲۰۲۰، رییس جمهور شی در بیستمین نشست شورای سان سازمان همکاری شانگهای بیان کرد: «ما باید امنیت و ثبات را حفظ کنیم و جامعه‌ای امن برای همه خود بسازیم. امنیت و ثبات پیش شرط شماره یک برای توسعه یک کشور است و در نتیجه به منافع اصلی همه کشورها مربوط می‌شود... ما باید قاطعانه از کشورهای ذریبط در تلاش‌های مبتنی بر قانون برای پیشبرد برنامه‌های اصلی سیاسی داخلی، حمایت قاطعانه از کشورها در حفظ امنیت سیاسی و ثبات اجتماعی حمایت کنیم و قاطعانه با دخالت نیروهای خارجی در امور داخلی اعضای سازمان همکاری شانگهای به هر بهانه‌ای مخالفت کنیم. ما نیاز به تعمیق همبستگی و اعتماد متقابل، و حل و فصل اختلافات و اختلافات از طریق گفتگو و مشورت داریم تا پایه‌های سیاسی توسعه سازمان همکاری شانگهای را مستحکم کنیم. مهم آن است که از تلاش‌های تروریستی، جدایی طلبانه و افراطی برای بهره‌برداری از همه‌گیری با هدف ایجاد اختلال، حمایت از مهار گسترش مواد مخدر، سرکوب تبلیغات ایدئولوژی افراطی در بستر اینترنت، و همچنین تعمیق همکاری‌های نهادی مجری قانون میان اعضای سازمان همکاری شانگهای حمایت شود.» (Xi, 2020). بر این اساس اشاره شد که جدایی طلبی به عنوان دال مرکزی و نقطه ثقل گفتمان ضد تروریستی چین شناخته شده است. در کنار این مفهوم مرکزی، مفاهیم دیگری با عنوان دال‌های شناور در گفتمان مبارزه با تروریسم این کشور وجود دارد که در ادامه مباحث به تحلیل آن‌ها پرداخته می‌شود.

* اسلام‌گرایی رادیکال و افراط‌گرایی

تروریسم، جدایی طلبی و افراط‌گرایی اصطلاحاتی هستند که اغلب توسط مقامات دولتی در چین با هم استفاده می‌شود. حوادث تروریستی از دهه ۱۹۸۰ در سین کیانگ ادامه داشته است، اما تروریسم کمتر توسط رسانه‌ها و دولت‌های غربی به عنوان یک مشکل واقعی برای چین شناخته شده است. افراط‌گرایی، مقامات چینی را نگران می‌کند زیرا خطر افراط‌گرایی اسلامی باعث افزایش ناآرامی در استان سین کیانگ و همچنین برهم زدن ثبات و رشد اقتصادی در آسیای مرکزی در امتداد «کمربند اقتصادی جاده ابریشم» می‌شود. سیاست‌های ضد تروریستی دولت چین در استان سین کیانگ سخت گیرانه بوده‌اند؛ بخشی

از این رویکرد ناشی از وقوع خشونت‌هایی است که برخی از اویغورها در سین کیانگ و دیگر مناطق چین علیه دولت یا شهروندان چینی انجام داده‌اند. اما تلاش‌های ضد تروریستی دولت چین بخشی از انگیزه‌های گسترده‌تر مربوط به ثبات داخلی، سیاست خارجی، روابط ژئوپلیتیک، رشد اقتصادی و ملی‌گرایی است (Purbrick, 2017: 236).

تحت نظر شورای امنیت ملی چین، در دهه ۱۹۹۰ و دهه اول هزاره جدید، چین تعاملات اقتصادی، سیاسی، دیپلماتیک و امنیتی خود را با کشورهای آسیای شرقی و مرکزی افزایش داد. استراتژیست‌ها استدلال کردند که پس از جنگ سرد، چین باید روی تهدیدات امنیتی غیرسنجی مانند تروریسم و جنایات فراملی تمرکز کند. چین نگرانی عمیقی در مورد افراط‌گرایی و ترور بنیادگرای اسلامی در جمهوری‌های آسیای مرکزی دارد. بسیار نگران است که این امر به سین کیانگ ناآرام سرایت کند. برای مقابله با چنین تهدیداتی، چین نقش اصلی را در تشکیل سازمان همکاری شانگهای ایفا کرد که پکن آن را موفقیت شورای امنیت ملی خود می‌داند (Verma, 2023: 4).

دولت چین نه تنها نگران اویغورها است، بلکه نگران رادیکالیزه شدن مسلمانان هوئی^۱ و مسلمانان در هنگ کنگ نیز هست. شواهد فزاینده‌ای مبنی بر گسترش ایدئولوژی افراطی در میان مسلمانان هوئی ساکن در سراسر چین وجود دارد. گسترش رادیکالیزاسیون اسلامی و سرکوب مذهبی مسلمانان هوئی، احتمال درگیری بین مسلمانان هوئی و دولت چین را افزایش داده است. علاوه بر این، هنگ کنگ، با ارتباط با گوانگژو در استان گوانگدونگ، میزبان مردمی از جنوب آسیا، آسیای جنوب شرقی و خاورمیانه است. این نگرانی وجود دارد که این ساکنان ممکن است به مسلمانان اویغور و هوئی کمک کنند و هنگ کنگ ممکن است به مرکز استخدام، پایگاه پشتیبانی و منبع تأمین مالی عملیات تروریستی در خارج و چین تبدیل شود و بدین ترتیب جهاد جهانی را به چین بیاورد (Verma, 2020: 567).

بر این اساس، دفتر اطلاعات شورای دولتی جمهوری خلق چین در بیانیه‌ای که در سال ۲۰۱۹ درباره تروریسم و افراط‌گرایی در سین کیانگ منتشر کرد، اظهار نمود: «نفوذ و

---

1. Hui Muslims

گسترش افراط‌گرایی کانونی برای خشونت و ترور است که تهدیدی مستقیم برای حقوق بشر است. دولت چین قاطعانه در برابر هرگونه تروریسم و افراط‌گرایی می‌ایستد و طبق قانون با هر رفتاری که از تروریسم و افراط‌گرایی حمایت کند و هر اقدامی که متضمن سازماندهی، برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های تروریستی باشد؛ برخورد شدید خواهد کرد. مدتی است که سین کیانگ چین، تحت تأثیر مجموع جدایی‌طلبان، افراط‌گرایان مذهبی و تروریست‌ها، شاهد حوادث مکرر حملات تروریستی بوده است که برای جان و مال مردم از همه اقوام در سین کیانگ زیان آور بوده و حیثیت مردم را زیر پا گذاشته است. در مواجهه با این تهدیدات واقعی، سین کیانگ اقدام قاطعانه‌ای برای مبارزه با تروریسم و افراط‌گرایی مطابق با قانون انجام داده است و به‌طور مؤثر از وقوع مکرر فعالیت‌های تروریستی جلوگیری کرده و تا حد امکان از حق زندگی و توسعه همه مردم و گروه‌های قومی در سین کیانگ حمایت می‌کند» (The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2019).

* درگیری‌های قومی

از اواخر دهه ۱۹۸۰، تفاوت‌های فرهنگی و مذهبی میان اویغورها و چینی‌های «هان» (بزرگ‌ترین گروه قومی در چین) به افزایش قابل توجهی در فراوانی و شدت خشونت‌های قومی - مذهبی، به‌ویژه در سین کیانگ، منجر شده است. شورش‌ها به‌طور مکرر و شدید، این منطقه را تحت تأثیر قرار داده‌اند. اخیراً خشونت فراتر از مرز سین کیانگ گسترش یافته و به شهرهای بزرگ در مناطق شرقی و جنوبی چین گسترش یافته است. در پکن، کومینگ و گوانگژو، مهاجمان با انجام حملات هدفمند به غیرنظامیان و اموال عمومی، ایجاد رعب و وحشت می‌کنند که منجر به تلفات جمعی و ویرانی شدید می‌شود (Li, 2018: 312).

بنابراین، از زمان قیام بارن در سال ۱۹۹۰، چین سین کیانگ را به‌عنوان منبع اصلی تهدید تروریستی در نظر گرفته است. با این حال، ماهیت و مقیاس واقعی تهدید قابل بحث است. سین کیانگ تنش‌هایی را بین دولت چین، جمعیت قومی اویغور و افزایش سریع تعداد مهاجران چینی هان تجربه کرده است. تفاوت در قومیت، زبان، مذهب و فرهنگ بذر

تنش‌ها و تجزیه‌طلبی را کاشت. نارضایتی اویغورهای قومی در مورد سیاست‌های کنترل جمعیت، فرصت‌های اقتصادی، حقوق زمین و سرکوب حقوق مذهبی، زبانی و فرهنگی این تنش‌ها را تشدید کرده است. چین از نیروی وحشیانه برای سرکوب تروریسم، افراط‌گرایی و جدایی‌طلبی استفاده کرده است که باعث شورش و خشونت بیشتر علیه دولت چین شده است (Verma, 2020: 566).

در بیانیه دفتر اطلاعات شورای دولتی جمهوری خلق چین در مورد درگیری‌های قومی و ارتباط آن با فعالیت‌های تروریستی بیان شد: «از دهه ۱۹۹۰ به‌ویژه پس از حملات ۱۱ سپتامبر در ایالات متحده، نیروهای ترکستان شرقی در داخل و خارج از چین همکاری خود را با گسترش تروریسم و افراط‌گرایی در سراسر جهان افزایش داده‌اند و به شدت در تلاش برای ایجاد ترکستان شرقی از طریق جهاد و جنگ مقدس هستند. به نام قومیت و مذهب، با فریبکاری از هویت قومی و اعتقاد مذهبی مردم برای دامن زدن به تعصب مذهبی، گسترش افراط‌گرایی مذهبی و تحریک مردم عادی برای پیوستن به فعالیت‌های خشونت‌آمیز و تروریستی استفاده کردند». در ادامه بر لزوم مقابله و ضربه زدن به هسته‌های تروریستی واقع در سین‌کیانگ تأکید شده است: «پایبندی به اصول حاکمیت قانون و رویکرد مبتنی بر قانون در مبارزه با تروریسم و افراط‌گرایی در سین‌کیانگ مهم است. وضعیت سخت و پیچیده است. اعضای همه گروه‌های قومی بر خواسته‌های خود مبنی بر مجازات جنایات خشونت‌آمیز و تروریستی و حفظ جان و مال آن‌ها اصرار دارند. بنابراین طبق قانون، حکومت محلی به انواع فعالیت‌های خشونت‌آمیز و تروریستی که حقوق بشر را نقض می‌کند، امنیت عمومی را به خطر می‌اندازد، وحدت قومی را تضعیف می‌کند و کشور را تجزیه می‌کند، ضربه می‌زند» (The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2019).

* تروریسم مواد مخدر (نارکو تروریسم)^۱

با توجه به تشکیل گروه‌های تروریستی از اتباع کشورهای مختلف در دهه‌های اخیر و با در نظر گرفتن این نکته که فعالیت این گروه‌ها از حالت فعالیت در یک سرزمین خارج و به یک فعالیت بین‌المللی تبدیل شده، نگرانی‌های بیشتری را در پی داشته است. کشورهای بزرگ آسیای میانه از مهم‌ترین مناطقی است که نیروهای تروریستی و افراط‌گرایان مذهبی در آن با استفاده از درآمدهای حاصل از ترانزیت مواد مخدر خود، را تقویت می‌کنند که منطقه آسیای مرکزی و منافع کشورهای تاثیرگذار را به‌طور قابل توجهی با تهدید جدی مواجه کرده است (Hooshmand et al., 2019: 84).

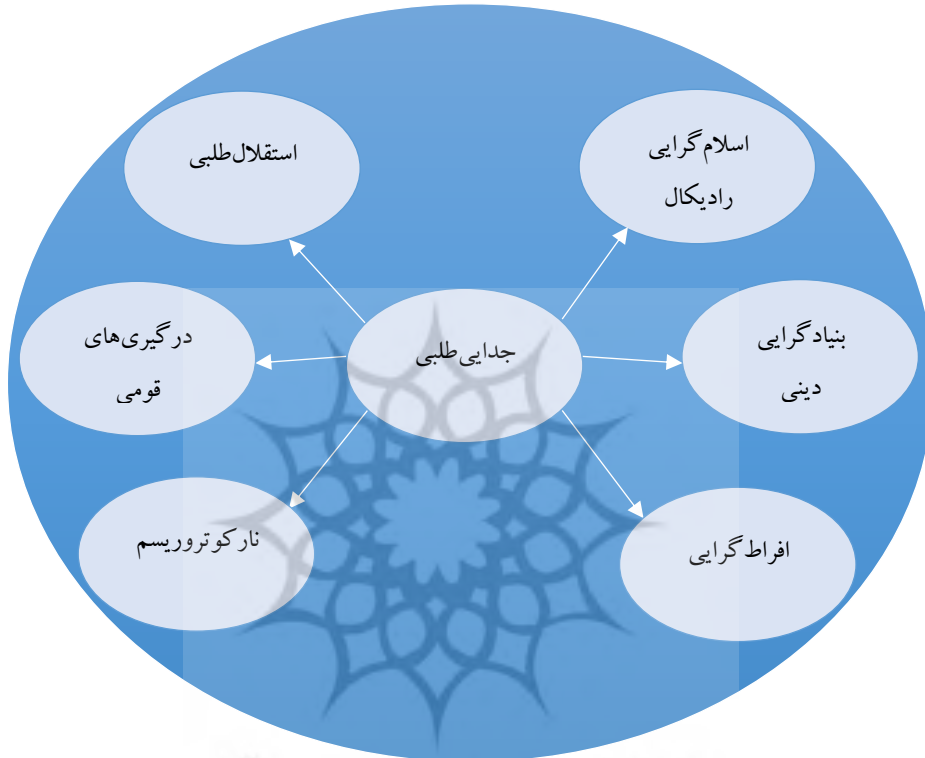
چین از جمله کشورهایی است که منافع قابل توجهی در آسیای مرکزی دارد. فعالیت قاچاقچیان مواد مخدر در این منطقه، منافع و امنیت چین را تحت تأثیر قرار داده و حتی در برخی موارد بر سیاست‌های داخلی دولت‌های محلی نیز اثرگذار بوده است. از آنجایی که مسیرهای آسیای مرکزی و قفقاز که مورد توجه قاچاقچیان مواد مخدر می‌باشد دارای مرزهای طولانی با پکن است، این گروه از طریق قاچاق مواد مخدر می‌تواند تهدیدات متعددی برای این کشور به‌ویژه در ابعاد امنیتی، سیاسی و همچنین اجتماعی داشته باشد. از این‌رو دولتمردان این کشور هرگونه تهدید و تنش‌هایی را که در این منطقه وجود دارد با حساسیت خاصی رصد می‌کنند. از آنجایی که فرهنگ راهبردی چین حفظ همبستگی و وحدت ملی را یکی از الزامات اساسی امنیت ملی این کشور دانسته است، قاچاق مواد مخدر و تهدیدات ناشی از فعالیت این گروه‌ها را از مهم‌ترین تهدیداتی می‌داند که ممکن است از طریق آسیای مرکزی ایجاد شود. زیرا تحت تأثیر فضای امنیتی آسیای مرکزی، اقلیت‌های قومی و مذهبی در این مناطق در دوره‌های مختلف مخالفت خود را با استراتژی‌های حزب حاکم ابراز کرده و گهگاه تحت تأثیر این مسائل باعث درگیری‌ها و سرکوب‌هایی از سوی پکن شده‌اند. بنابراین چین به دنبال کاهش مشکلات امنیتی ایجاد شده توسط نیروهای تروریست و قاچاقچیان مواد مخدر از طریق همکاری دوجانبه با روسیه و ایران و چندجانبه‌گرایی در چارچوب سازمان همکاری شانگهای و طرح جاده ابریشم با

---

1. Narco-Terrorism

هدف جذب سرمایه برای آسیای مرکزی و توسعه اقتصادی این منطقه می‌باشد (Hooshmand et al., 2019: 85).

شکل شماره ۳- مفصل‌بندی گفتمان مبارزه با تروریسم چین

منبع: نگارندگان

در همین راستا مقامات کشور چین همواره در نشست‌های سازمان همکاری شانگهای بر ضرورت مقابله با قاچاق مواد مخدر در این منطقه تأکید می‌کنند. برای مثال نخست وزیر چین در بیست و یکمین اجلاس سران شانگهای در سال ۲۰۲۲ درباره موضوع قاچاق مواد مخدر بیان کرد: «ما باید از امنیت و ثبات محافظت کنیم تا محیطی سالم برای توسعه ایجاد کنیم. امنیت و ثبات مبنای توسعه و رفاه است. چین در مواجهه با وضعیت امنیتی منطقه‌ای در حال تغییر، خواهان تعمیق اجرای قانون و همکاری امنیتی با همه طرف‌ها است. مکانیسم‌های همکاری ما بین مقامات ذی‌صلاح باید نقش خود را در مقابله با تهدیدات

امنیتی غیرمتعارف، از جمله قاچاق مواد مخدر و جرایم سازمان یافته فرامرزی، انجام دهند تا تدابیری برای توسعه اقتصادی و اجتماعی ما فراهم کنند» (Li, 2022).

تجزیه و تحلیل

با توجه به هدف پژوهش در خصوص تبیین گفتمان ضدتروریستی آمریکا و چین در قالب منطق نتیجه و منطق تناسب، در این قسمت از پژوهش پس از ارائه تعریف از منطق نتیجه و تناسب، برای مشخص نمودن منطق اقدام و رویکرد آمریکا و چین در مقابله با تروریسم که برگرفته از مدل گفتمانی آن‌ها می‌باشد، پرداختن به مهم‌ترین اقدامات این دو کنشگر در مبارزه با تروریسم الزامی است. هر گفتمان با تثبیت معانی خاص بر اساس دال‌های خود و ایجاد یک زنجیره هم‌ارزی، مرز مشخصی میان «خود» و «دیگری» تشکیل می‌دهد. به بیان دیگر، گفتمان‌ها بر مبنای هویت‌یابی در یک منظومه گفتمانی، ناگزیر از تعریف دیگری هستند. بنابراین، شرط وجودی یک گفتمان و عامل مهم تکوین گفتمان‌ها وابسته به وجود غیر و دیگری است. در راستای تشریح اقدامات ضد تروریستی دو کشور آمریکا و چین در این قسمت از مقاله، به استخراج مصادیق تروریسم و یا دیگری غیریت‌ساز گفتمان‌های ضدتروریستی دو کشور و به عبارت دقیق‌تر به نحوه بازنمایی و نمود عینی تروریسم مطابق با گفتمان ضدتروریستی کنشگران پرداخته شده است.

الف- منطق نتیجه^۱ و منطق تناسب^۲

برای بررسی منطق نتیجه و منطق تناسب، پرداختن به مبانی فرانظری^۳ نظریات روابط بین‌الملل الزامی است. دو گونه مهم فرانظری شامل اثبات‌گرایی و تأمل‌گرایی وجود دارد. رویکرد اثبات‌گرایی یک دیدگاه مادی گراست که در آن موجودیت‌های اجتماعی اعم از ساختارها و کنش‌ها هم از نظر وجودی و هم از نظر عملکرد، مستقل از برداشت‌ها و فهم انسان‌ها وجود دارند و بنیادی‌ترین واقعیت مورد بررسی در مطالعات را واقعیات مادی قابل مشاهده تشکیل می‌دهند (مشیرزاده، ۱۳۹۳: ۸).

1. Logic of Result
2. Logic of Proportional
3. Metatheory

تأمل گرایان بر خلاف خردگرایان معتقدند انگیزه اصلی و نیروی محرکه کنش و رفتار سیاست خارجی کشورها نتایج و دستاوردهای اقدامات مختلف برای دستیابی به اهداف و منافع مسلم و پیشین نیست؛ بلکه یک رفتار خاص بدین منظور اتخاذ می‌شود که با انتظارات بینادهنی مشترک و ارزش مبنا در مورد رفتار مناسب که از محیط اجتماعی بازیگر یعنی هنجارهای اجتماعی دارای فراگیری کافی نشأت می‌گیرد، سازگاری و انطباق دارد. کشورها بر اساس «منطق نتیجه» رفتار نمی‌کنند بلکه کنش و اقدام آن‌ها مبتنی بر «منطق تناسب» است. سازه‌انگاری^۱ اجتماعی رویکردی است به‌طور دقیق به توضیح منطق تناسب پرداخته است. رویکرد سازه‌انگاری به سیاست خارجی، از منظر مدل کنشگر و منطق اقدام، از رهیافت خردگرایی متفاوت و متمایز است. برخلاف خردگرایی که بر مدل «انسان اقتصادی» تأکید می‌کند، سازه‌انگاری بر «انسان اجتماعی» استوار است. کنشگر اجتماعی، بازیگر خردمند، محاسبه‌گرا و بهینه‌گرا نیست که به‌وسیله مجموعه‌ای از اهداف خودپرستانه هدایت شود که بر اساس آن راهکارها و ابزارهای مقرون به صرفه را انتخاب و اتخاذ کند. بلکه بازیگر اجتماعی، طبق نقش اجتماعی که در فرایند جامعه‌پذیری ملی و فراملی کسب می‌کند در موقعیت و وضعیت جاری اعمال و اجرا می‌کند، رفتار می‌نماید (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۴: ۲۲۳).

بنابراین از نظر هستی‌شناختی، نظریات تأمل‌گرا تصویر کنشگران اجتماعی به‌عنوان واحدهای خودمحور و ذره‌ای شده‌ای را که منافع‌شان پیش از تعامل اجتماعی شکل می‌گیرد و صرفاً به دلایل راهبردی وارد روابط اجتماعی می‌شوند، مورد انتقاد قرار دادند. استدلال آن‌ها در مقابل این بود که کنشگران ذاتاً اجتماعی هستند؛ هویت‌ها و منافع آن‌ها به شکل اجتماعی ساخته می‌شود و محصول ساختارهای بینادهنی است. آن‌ها از لحاظ معرفت‌شناسی و روش‌شناختی، اثبات‌گرایی علوم اجتماعی را مورد تردید قرار دادند و شیوه‌های تفسیری فهم را مطرح کردند که متناسب با سرشت کمیت‌ناپذیر بسیاری از پدیده‌های اجتماعی و ذهنی بودن ذاتی همه مشاهدات است و در سطح هنجاری، مفهوم نظریه‌پردازی رها از ارزش را محکوم کردند و این استدلال را مطرح نمودند که کل

شناخت به منافع گره خورده است و نظریه‌ها باید صراحتاً متعهد به این باشند که ساختارهای سلطه و ستم را نشان دهند و از هم بپاشند (رویس اسمیت، ۱۴۰۱: ۲۸۲).

ب- دیگری غیریت‌ساز و اقدامات ضدتروریستی آمریکا

با تکیه بر هویت ضدتروریستی آمریکا و با وام‌گیری از دال‌های مطرح شده در گفت‌وگوهای ضدتروریستی این کشور، در این قسمت برخی از مهم‌ترین گروه‌های تروریستی شناخته شده از سوی آمریکا بررسی می‌شود.

القاعده: پس از یازده سپتامبر، ایالات متحده القاعده را به عنوان مصداق بارز تروریسم قلمداد کرد. از این رو نیروهای مبارزه با تروریسم به رهبری آمریکا به افغانستان حمله کرد تا رژیم طالبان و متحدین آن‌ها یعنی القاعده را ساقط کند. همچنین دولت آمریکا بر این باور بود که نیروهای وابسته به القاعده در عراق هستند و تحقق اهداف در عراق به معنای سرکوبی و یا تضعیف نیروهای القاعده و وابسته خواهد بود. بر این اساس، استراتژی آمریکا برای جلوگیری از حملات تروریستی به ایالات متحده شامل چند مأموریت اصلی بود: شکست دادن سازمان‌های تروریستی با دسترسی جهانی، محروم کردن چنین سازمان‌هایی از پناه‌گاه‌هایی که از آن‌جا عملیات و حملات انجام می‌دهند، و دفاع از ایالات متحده از طریق دفاع فعالانه از میهن. منطق این استراتژی ساده بود. برای جلوگیری از حملات علیه ایالات متحده در کوتاه مدت، القاعده و سازمان‌های تروریستی مشابه باید مختل می‌شدند و توانایی‌های آن‌ها تنزل می‌یافت (Thrall & Goepner, 2017: 3).

داعش: ظهور گروه تروریستی دولت اسلامی عراق و شام^۱ (سوریه) موسوم به داعش به یک چالش امنیتی منطقه‌ای و بین‌المللی برای آمریکا تبدیل شد. آمریکا در دوره ریاست جمهوری اوباما در ابتدا مبارزه با داعش را بر اساس منافع ملی تعریف نکرد. تلاش‌های دولت اوباما برای مقابله با داعش شامل ائتلاف به رهبری آمریکا برای مقابله با داعش از نظر مالی و از طریق روش‌های اجرای قانون داخلی جهانی که مانع از سفر افراد به سوریه و بازگشت به سوریه می‌شود. انجام یک مسئولیت اخلاقی برای جلوگیری از انجام

---

1. Islamic State of Iraq and Syria (ISIS)

عملیات‌های مخرب داعش در سوریه و عراق و محدود کردن آن توانایی داعش در تهدید زندگی روزمره افراد در سراسر جهان (Yatiban & Stoni, 2018: 998). بر خلاف اوپاما، ترامپ به صراحت اعلام کرده بود که می‌خواهد با شدت بیشتری به مقابله با داعش بپردازد. بنابراین، تقویت یک رویکرد ضدتروریسم برای شکست دادن داعش در دستور کار قرار گرفت. این رویکرد شامل افزایش جمع‌آوری اطلاعات، تقویت حضور نیروهای استراتژیک ایالات متحده و منطقه‌ای و توانمندسازی نیرو در سوریه و افزایش حملات هوایی به اهداف داعش بود. زیرا رویکرد اخلاقی اوپاما منجر به قدرت‌گیری داعش و القاعده، تقویت ایران و افزایش نفوذ این کشور در جریان‌های سوریه شده بود (Dalton, 2017: 7).

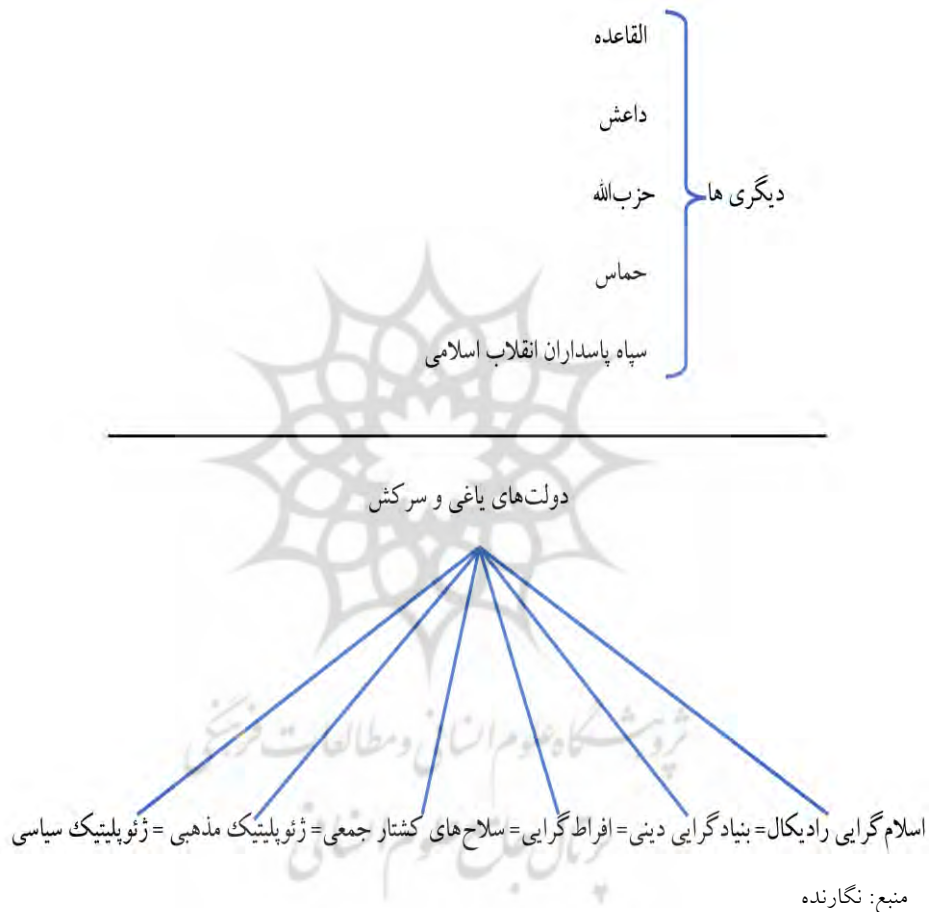
حزب‌الله: سیاستگذاران آمریکایی حزب‌الله را یک تهدید تروریستی جهانی می‌دانند. ایالات متحده در سال ۱۹۹۷ حزب‌الله را به‌عنوان یک سازمان تروریستی خارجی معرفی کرد. دولت اوپاما به ارتش لبنان کمک کرد تا از اعتبار حزب‌الله به‌عنوان توان‌ترین نیروی نظامی این کشور بکاهد. در سال ۲۰۱۵، کنگره آمریکا قانون پیشگیری از تأمین مالی بین‌المللی حزب‌الله را تصویب کرد که بر اساس آن، نهادهای خارجی را که از حساب‌های بانکی آمریکا برای تأمین مالی حزب‌الله استفاده می‌کنند، تحریم می‌کند. قانونگذاران آن را در سال ۲۰۱۸ اصلاح کردند تا انواع دیگری از فعالیت‌ها را در برگیرد. علاوه بر این، دولت ترامپ برخی از اعضای حزب‌الله در پارلمان را به‌عنوان بخشی از کمپین «فشار حداکثری» خود علیه ایران، تحریم کرده است (Robinson, 2020: 14).

حماس: حماس به‌عنوان یک جنبش ستیزه‌جو که از خشونت و ترور برای اهداف سیاسی استفاده می‌کند، توسط ایالات متحده به‌عنوان یک سازمان تروریستی شناخته شده است. توجیه گنجاندن حماس در لیست تروریستی بر اقدامات شاخه نظامی حماس علیه امنیت اسرائیل متمرکز است.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: تقابل با جمهوری اسلامی ایران همواره شاخص اصلی سیاست خارجی ایالات متحده در غرب آسیا بوده است. بیش از یک دهه است که برخی شاخه‌ها و فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تحت تحریم‌های ایالات متحده قرار

می‌گیرند. با این حال، دونالد ترامپ همه بخش‌های این سازمان نظامی رسمی را تروریستی خواند. این نخستین بار بود که کاخ سفید علیه بخشی از بدنه یک دولت خارجی چنین اقدامی را انجام و آن را در کنار گروه‌های تروریستی همچون داعش و القاعده قرار می‌داد.

نمودار ۵- ترسیم مرزهای ضدیتی گفتمان مبارزه با تروریسم آمریکا

پ- دیگری غیریت‌ساز و اقدامات ضدتروریستی چین

چین با هدف دستیابی به منافع و اولویت‌های ملی و سرکوب و جلوگیری از جریان‌ات و جنبش‌های افراط‌گرا و جدایی طلب داخلی، اقدام به مقابله با گروه‌های تروریستی نموده

است. در زیر مهم‌ترین گروه‌های تروریستی از منظر چین و نحوه مواجهه این کشور با آن‌ها مورد بررسی قرار گرفته شده است.

القاعده: از جمله مهم‌ترین دلایل چین برای مقابله با القاعده، نگرانی‌های مهم این کشور در رابطه با تروریسم بین‌المللی، ثبات منطقه‌ای در خاورمیانه، آفریقا، آسیای مرکزی و آسیای جنوبی است. این مناطق کلید امنیت منابع برای چین هستند و فرصت‌های بازار قابل توجهی را برای مشاغل چینی (دولتی و خصوصی) در بخش‌های مختلف فراهم می‌کنند. این مناطق همچنین بازارهای اصلی برای صادرات چین (هم کالاها و هم خدمات) و فرصت‌های سرمایه‌گذاری مهم هستند. تروریسم بین‌المللی در قالب گروه‌هایی مانند داعش، القاعده و بوکوحرام ثبات داخلی بسیاری از کشورهای این مناطق را به خطر می‌اندازد و همچنین پتانسیل درگیری بین‌المللی را افزایش می‌دهد که در نهایت می‌تواند منافع اقتصادی و منابع چین را تهدید کند (Murphy, 2017: 2).

داعش: در سال ۲۰۱۴ زمانی که ابوبکر البغدادی رهبر داعش بود، اقلیت مسلمان اوغور در سین کیانگ مورد توجه این گروه قرار گرفت. و ابوبکر البغدادی چین را به‌عنوان میدان جنگ برای «جهاد برای ظلم» معرفی کرد. ثبات در سین کیانگ چین حیاتی است و سیاست پکن در قبال اوغورهای ساکن در این استان به طور جدایی‌ناپذیری با مشکل تروریسم اسلامی در این کشور مرتبط است (Soliev, 2017: 1). نگرانی دیگر چین از فعالیت و استقرار داعش در افغانستان و پاکستان می‌باشد. چین همواره نگران است که سازمان‌های تروریستی در افغانستان و پاکستان به خصوص داعش پناهگاه، سلاح و آموزش به شبه نظامیان اوغور ارائه دهند که تهدیدی برای امنیت، ثبات و تمامیت ارضی چین است (Verma, 2020: 577).

حزب اسلامی ترکستان^۱: حزب اسلامی ترکستان به‌عنوان مهم‌ترین گروه در سین کیانگ شناخته می‌شود. رژیم چین که نگران است تهدید جنبش‌های جدایی طلب منطقه‌ای برای تمامیت ارضی چین است، مدت‌هاست که جنبش اسلامی ترکستان را یک گروه تروریستی خوانده است. پس از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، چین به دولت بوش هشدار داد

---

1. Wage Jihad for the Oppression
2. Turkestan Islamic Party (TIP)

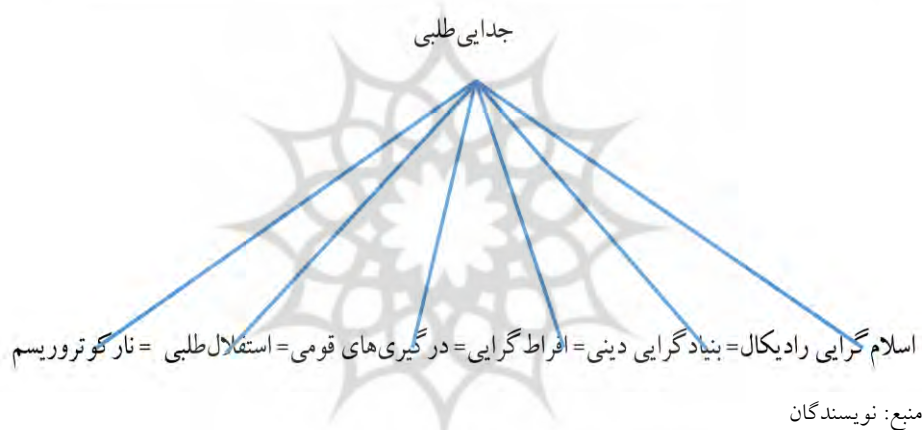
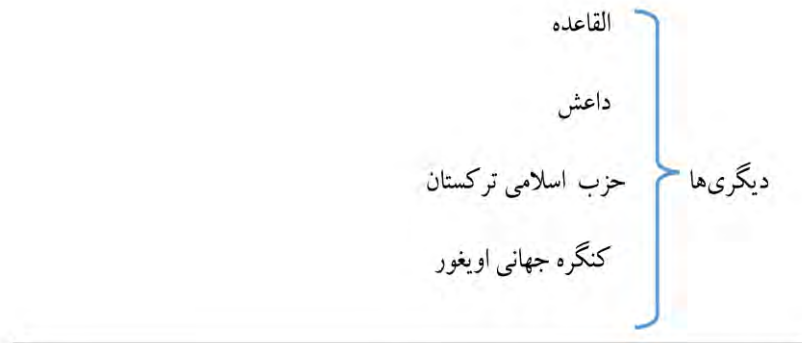
که این گروه با القاعده و بن‌لادن ارتباط دارد. این گروه همچنین در فهرست کمیته تحریم‌های القاعده - طالبان شورای امنیت سازمان ملل قرار دارد، اگرچه در فهرست اصلی وزارت امور خارجه ایالات متحده نیست. از سال ۲۰۰۲، ارتش آزادی‌بخش خلق، مانورهای نظامی در سین کیانگ با کشورهای آسیای مرکزی و همچنین روسیه برای مبارزه با آنچه که چین تروریست‌های ترکستان شرقی می‌نامد، برگزار کرده است. در آگوست ۲۰۰۲، پس از ماه‌ها فشار از سوی پکن، دولت بوش اعلام کرد که دارایی‌های این گروه در ایالات متحده را مسدود خواهد کرد (Xu et al., 2014: 4).

کنگره جهانی اویغور^۱: بسیج گسترده قومیت هان در سین کیانگ توسط دولت چین باعث شده است که قومیت اویغور به حاشیه رانده شود. تأثیر بسیج و سیاست‌های دولت چین در سین کیانگ، بروز انواع نقض حقوق بشر مانند نقض حقوق فرهنگی علیه اویغورها و حق زبان است. برای رفع تبعیض‌های موجود و احقاق حقوق اقلیت اویغور، کنگره جهانی اویغور توسط گروهی از افراد با پیشینه اویغور که به کشورهای مختلف سفر کرده‌اند، در ۱۶ آوریل ۲۰۰۴ در آلمان تشکیل شد. موضوع اویغورها از دو جهت نگرانی چین را افزایش داده است: نخست جریان ملی‌گرایی جدایی طلب اویغور و دوم جریان بنیادگرایی اسلامی در مناطق شمال غربی چین. دولت چین معتقد است اویغورها با سازمان‌های جهانی ایدئولوژیک مانند القاعده ارتباط برقرار می‌کنند. بنابراین، حاکم بودن دیدگاه رادیکال اسلامی و افراطی در اویغورها و پیوندهای نزدیک آن با برخی مناطق مجاور نظیر کشورهای آسیای مرکزی باعث شدت یافتن تمایلات جدایی طلبانه و افراطی آنان شده است. چین نگران گسترش این تمایلات در کشور خود است و امکان انتقال ناامنی‌ها را از آسیای مرکزی به کشور خود بسیار قابل توجه می‌داند. از این رو به مقابله با اویغورها می‌پردازد (Rustam & Meilani, 2021: 54).

---

1. World Uyghur Congress (WUC)

نمودار ۶- ترسیم مرزهای ضدیتی گفتمان مبارزه با تروریسم چین

ت- مقایسه اقدامات ضدتروریستی آمریکا و چین

پس از فاجعه یازده سپتامبر، مبارزه با تروریسم هدف اصلی دولت آمریکا بوده است. دولت ایالات متحده به عنوان انتقام از تروریسم، سیاست «جنگ علیه ترور» را اعلام کرد. این سیاست مبتنی بر مبارزه گسترده آمریکا علیه تروریسم در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی است (Imran & Xiaochuan, 2014: 1-3). به طور کلی در رابطه با جنگ علیه تروریسم، ایده‌های جدید گسترده‌ای در مورد استراتژی کلان ایالات متحده و تجدید ساختار جهان تک‌قطبی امروز در جریان بود. آن‌ها خواستار استفاده یک‌جانبه و پیشگیرانه

از زور بودند که در صورت امکان توسط ائتلاف‌ها تسهیل می‌شد اما در نهایت توسط قوانین و هنجارهای جامعه بین‌المللی محدود نمی‌شد. این مفاهیم یک دیدگاه نوامپریالیستی^۱ را تشکیل می‌داد که در آن ایالات متحده نقش جهانی تعیین استانداردها، تعیین تهدیدها، استفاده از زور و اجرای عدالت را به خود اختصاص می‌داد. این دیدگاهی بود که در آن حاکمیت برای آمریکا مطلق‌تر می‌شد، حتی برای کشورهایی که معیارهای رفتار داخلی و خارجی واشنگتن را به چالش می‌کشیدند، مشروط‌تر می‌شد (Ikenberry, 2002: 44).

بنابراین بعد از حملات یازده سپتامبر، ایالات متحده وزارت امنیت داخلی^۲ را ایجاد و اولین استراتژی خود را برای امنیت داخلی در ۱۶ جولای ۲۰۰۲ منتشر کرد که هدف آن تجهیز و سازماندهی ملت آمریکا برای تأمین امنیت داخلی این کشور در مقابل حملات تروریستی بود. در این سند، تروریسم به‌عنوان یک تهدید فوق‌العاده مطرح شد که مقابله با آن نیازمند هماهنگی، تمرکز و تلاش کل جامعه آمریکا شامل دولت فدرال، بخش‌های ایالتی و محلی، بخش خصوصی و مردم آمریکا است (National Strategy for Homeland Security, 2002: vii).

از آنجا که ایالات متحده و همپیمانان آن، ظهور چین را یک تهدید بزرگ می‌دانند، جمهوری خلق چین تلاش دارد که با تئوری‌های صلح‌آمیز، قدرت یابی خود را در میان جامعه بین‌الملل تهدیدزدایی کند در سال ۲۰۰۳ به مثابه راهبرد کلان سیاست خارجی چین با هدف از بین بردن «تصور تهدید» و ایجاد ثبات منطقه‌ای که پیش‌نیاز رشد و توسعه اقتصادی چین است، محور اصلی فعالیت‌های دیپلماتیک چین در آغاز هزاره جدید در نظر گرفته شد (نورعلی و احمدی، ۱۴۰۱: ۷).

چین همکاری‌های بین‌المللی در زمینه مبارزه با تروریسم را افزایش داده است. تلاش برای تقویت مبارزه با تروریسم بین‌المللی نشان‌دهنده به رسمیت شناختن تروریسم از سوی پکن به‌عنوان یک تهدید فراملی است. آسیای مرکزی و آسیای جنوب شرقی به‌عنوان

---

1. Neoimperial
2. Homeland Security

شرکای کلیدی^۱ چین در مبارزه با تروریسم تلقی می‌شوند. همچنین چین تاکنون قراردادهای دوجانبه و چندجانبه متعددی با دیگر کشورها امضا کرده است. در این خصوص، گفتگوهای دوجانبه با ایالات متحده آمریکا، بریتانیا، فرانسه، ترکیه، کره جنوبی، افغانستان و ازبکستان ترتیب داده است. برخی از همکاری‌های چندجانبه چین در زمینه مبارزه با تروریسم نیز عبارتند از: شرکت در اقدام مالی گروه ویژه، گروه آسیا، اقیانوسیه و اوراسیا در مورد پولشویی و تأمین مالی تروریسم که همگی به دنبال مبارزه با تروریسم و بررسی فعالیت‌های تأمین مالی تروریسم هستند. چین همچنین یکی از اعضای بنیانگذار انجمن مبارزه با تروریسم^۲ برای حمایت از استراتژی‌های متحد مبارزه با تروریسم است. همکاری با همسایگان آسیای مرکزی از طریق سازمان همکاری شانگهای متشکل از چین، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان و ازبکستان می‌باشد (Tanner & Bellacqua, 2016: 81-82).

هدف امنیتی گسترده چین در منطقه آسیای مرکزی، ایجاد رژیم‌هایی باثبات و دوست‌دار چین است؛ رژیم‌هایی که از راهبردهای این کشور در مبارزه با افراط‌گرایی و رادیکالیسم حمایت کرده، مانع تحقق اهداف جدایی‌طلبان در آسیای مرکزی و سین‌کیانگ می‌شوند و همچنین امنیت تجارت در داخل و خارج از منطقه را تأمین می‌کنند. چین امروز همه کشورهای منطقه را در گفتگوهای امنیتی مشارکت داده و همکاری امنیتی را هم از طریق سازمان همکاری شانگهای و مهمتر از آن همکاری دوجانبه افزایش داده است (Swanstorm, 2015: 7). مبارزه با تروریسم و افراط‌گرایی اسلامی یک وظیفه مهم برای سازمان همکاری شانگهای است. اقدامات سازمان همکاری شانگهای نه تنها به نفع اعضای خود بلکه برای صلح و ثبات منطقه‌ای و مقابله با چالش‌های ناشی از سه پدیده تروریسم، تجزیه‌طلبی و افراط‌گرایی در آسیای مرکزی و سین‌کیانگ مؤثر است. چین به‌عنوان یکی از اعضای اصلی این سازمان درصدد است تا همکاری‌های ضدتروریسم را تقویت کند. در این راستا اسناد و موافقت‌نامه‌های مهم در رابطه با مبارزه علیه تروریسم، مبارزه علیه تجزیه‌طلبی و مبارزه علیه افراط‌گرایی به امضا رسیده است. اعضای سازمان

---

1. Key Partners
2. Counterterrorism Forum

معتقدند که این سه پدیده تهدیدی مهم علیه صلح و امنیت بین‌المللی، ارتقای روابط دوستانه بین دولت‌ها و حقوق و آزادی‌های اساسی بشر است (Wang & Kong, 2019: 71-72). به طور کلی، دولت چین در راستای مبارزه با تروریسم، رویکرد همکاری جویانه و چندجانبه‌گرایی اتخاذ کرده است و سازمان همکاری شانگهای محلی است که در آن، سران کشورهای عضو به تصمیم‌گیری در خصوص همکاری برای مقابله با تروریسم و جدایی‌طلبی و افراط‌گرایی برآمده از آن می‌پردازند.

نتیجه‌گیری

مدعای اصلی مقاله این است که گفتمان ضدتروریستی آمریکا در قالب منطق نتیجه و گفتمان ضدتروریستی چین در قالب منطق تناسب قابل‌ارزیابی می‌باشد. در این خصوص و در مقام آزمون فرضیه، پس از مفصل‌بندی گفتمان‌های ضدتروریستی دو کشور و تعیین مصادیق تروریسم به‌عنوان دیگری‌های غیریت‌ساز آن‌ها می‌توان گفت، رویکرد آمریکا برآمده از موقعیت هژمونیک و دیدگاه استثناگرایی آمریکایی است. در سند استراتژی امنیت ملی ایالات متحده در سال ۲۰۰۲، یکجانبه‌گرایی به‌عنوان محور اصلی سیاست خارجی به رسمیت شناخته شد. پس آمریکاییان از استراتژی استثناگرایی آمریکا در تقابل با تروریسم استفاده می‌کنند و تصمیمات ضدتروریستی آمریکا در عرصه سیاست خارجی معطوف به کسب نتیجه مطلوب و اتخاذ استراتژی‌های عقلانی حتی به قیمت استفاده از جنگ و زور نظامی علیه دولت‌های سرکش و یاغی از دید آمریکا بود، بر این مبنا می‌توان این ادعا را مطرح نمود که اقدامات مقابله‌جویانه آمریکا در مقابل تروریسم مبتنی بر منطق نتیجه می‌باشد.

در مقابل، چین نیز همگام با تحولات جهانی، مقابله با تروریسم را یک اصل امنیتی تلقی می‌کند و همواره به سیاست‌ها و استراتژی‌های خاص با اهداف ضدتروریستی بر مبنای کاهش ناامنی و تأمین امنیت مرزهای خود متوسل شده است. چین نیز مانند سایر قدرت‌های بزرگ خواهان ثبات و امنیت مناطق تحت نفوذ خود با اهداف بسط سیطره سیاسی و اقتصادی می‌باشد. از این رو تأمین صلح و ثبات در مناطقی همچون آسیای مرکزی و پاکستانی کشورهای این مناطق از خطر و تهدیدات تروریستی برای چین اهمیت فراوان

دارد. نقش آفرینی چین در جهت مقابله با تروریسم و نابودسازی گروه‌های تروریستی عمدتاً در قالب‌های همکاری جویانه و نهاد گرایانه می‌باشد. چین رویکرد چندجانبه و تعاملی با کشورهای دیگر و مناطق تحت نفوذ خود را در دستور کار قرار داده است. در این راستا، رژیم‌سازی و عضویت در انجمن‌ها، سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی و انعقاد پیمان‌های چندجانبه دفاعی - امنیتی از جمله فعالیت‌های همکاری جویانه چین در مواجهه با تروریسم محسوب می‌گردد. نوع نگاه چین به تروریسم متناسب با دغدغه‌های بین‌الملل‌گرایی رهبران کنونی این کشور است. رویکرد ضدتروریستی چین با جایگاه و موقعیت بین‌المللی چین در مقام بازیگری متنفذ، طرفدار کاربرد قدرت نرم و چندجانبه‌گرایی در پیوند است. بنابراین چین همسو با قواعد و اصول حاکم بر نظام بین‌الملل و در راستای احترام به اصل همزیستی مسالمت‌آمیز فعالیت کرده است. پس می‌توان منطق حاکم بر اقدامات چین در مبارزه با تروریسم را منطق تناسب نامید.

تعارض منافع
تعارض منافع ندارم.

ORCID

Leila Morovati

<https://orcid.org/0009-0009-6540-1335>

Arsalan

Ghorbani

<https://orcid.org/0000-0002-4005-1684>

Sheikhneshin

Seyed Ali Monavari

<https://orcid.org/000-0003-5725-2255>

منابع

- دهقانی فیروزآبادی، سیدجلال، (۱۳۹۴)، نظریه و فراتروریه در روابط بین‌الملل، تهران: انتشارات مخاطب.
- مشیرزاده، حمیرا، (۱۳۹۳)، تحول در نظریه‌های روابط بین‌الملل، تهران: انتشارات سمت.

- نورعلی، حسن و احمدی، سیدعباس، (۱۴۰۱)، «بازنمایی چالش‌های ژئوپلیتیکی پیش‌روی طرح ابتکاری یک کمر بند یک جاده چین»، فصلنامه ژئوپلیتیک، دوره ۱۸، شماره ۲، ۳۴-۱.
- رویس اسمیت، کریستین، (۱۴۰۱)، «سازه‌انگاری»، در: برجیل، اسکات و لینکلتر، اندرو، نظریه‌های روابط بین‌الملل، ترجمه حمیرا مشیرزاده و روح‌الله طالبی آرانی، تهران: انتشارات میزان.

References

- Beshara, Robert K, (2018), "A Critical Discourse Analysis of George W. Bush's "War on Terror" Speech: The Rhetoric of (Counter) Terrorism and the Logic of Islamophobia", *Journal of Language and Discrimination*, Vol. 2, No. 1, 85-112.
- Bravo, Ana Bela Santos & Dias, Carlos Manuel Mendes, (2006), "An Empirical Analysis of Terrorism: Deprivation, Islamism and Geopolitical Factors", *Defence and Peace Economics*, Vol. 17, No. 4, 329-341.
- Bush, George W, (2002), "Remarks by the President in Address to the United Nations General Assembly", New York, available at: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/09/20020912-1.html>.
- Bush, George w, (2003), "Remarks by the President in Address to the United Nations General Assembly", New York, available at: <https://www.americanrhetoric.com/speeches/gwbushunitednations2003.htm>.
- Bush, George W, (2006), "Remarks by the President in Address to the United Nations General Assembly", New York, available at: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2006/09/20060919-4.html>.

- China's National Defense in the New Era, (2019), "The State Council Information Office of the People's Republic of China", available at: [https:// www. andrewerickson. com/2019/07/full-text-of-defense-white-paper-chinas-national-defense-in-the-new-era-english-chinese-versions](https://www.andrewerickson.com/2019/07/full-text-of-defense-white-paper-chinas-national-defense-in-the-new-era-english-chinese-versions).
- Dabirimehr, Amir & Tabatabai Fatmi, Malihe, (2014), "Laclau and Mouffe's Theory of Discourse", *Journal of Novel Applied Sciences*, Vol. 3, No. 11, 1283-1287.
- Dalton, Melissa ,(2017), "Defeating Terrorism in Syria: A New Way Forward", *Hampton Roads International Security Quarterly*, Vol. 16, No.1, 1-11.
- Doty, Roxanne Lynn, (1993), "Foreign Policy as Social Construction: A Post-Positivist Analysis of U.S. Counterinsurgency Policy in the Piliines", *International Studies Quarterly*, Vol. 37, No. 3, 297-320.
- Gruenewald, Jeff, Klein, Brent R., Freilich, Joshua D & Chermak, Steven, (2019), "American Jihadi Terrorism: A Comparison of Homicides and Unsuccessful Plots", *Terrorism and Political Violence*, Vol. 31, No. 3, 516-535.
- Homolar, Alexandra, (2011), "Rebels Without a Conscience: The Evolution of the Rogue States Narrative in US Security Policy", *European Journal of International Relations*, Vol. 17, No. 4, 705-727.
- Hooshmand, Dariush, Salehian, TajalDin & Padervand, Mahdi, (2019), "Narkoterorisme and China's Foreign Policy Strategy in Central Asia", *Specialty Journal of Politics and Law*, Vol. 4, No. 1, 84-92.
- Ikenberry, G John, (2002), "America's Imperial Ambition", *Foreign Affairs*, 44-60, Available at: [https:// www. foreignaffairs. com/articles/united-states/2002-09-01/americas-imperial-ambition](https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2002-09-01/americas-imperial-ambition) Accessed: 5 May 2023.

- Imran, Ali & Xiaochuan, Dong, (2014), “A History of U.S Foreign Policy Towards Anti – Terrorism its Consequences in Pakistan”, *International Journal of History and Philosophical Research*, Vol. 2, No. 2, 1-16.
- Laclau, Ernesto & Mouffe, Chantal, (1985), *Hegemony and Socialist Strategy, Towards a Radical Politics*, London: Verso.
- Li, Enshen, (2018), “Fighting the Three Evils: A Structural Analysis of Counter-Terrorism Legal Architecture in China”, *Emory Int'l L. Rev.*, Vol. 33, NO. 2, 311.
- Li, Keqiang, (2022), Speech by H.E. Li Keqiang Premier of the State Council of the People's Republic of China, at the 21st Meeting of the Council of Heads of Government of Member States of the Shanghai Cooperation Organization, Available at: [https:// www. fmprc. gov. cn/ mfa_ eng/ wjdt_ 665385/ zyjh_ 665391/ 202211/ t20221102_ 10797176.html](https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjdt_665385/zyjh_665391/202211/t20221102_10797176.html).
- Marks, Stephen, (2016), “International Law and the ‘War on Terrorism’: Post 9/11 Responses by the United States and Asia Pacific Countries”, *Asian Pacific Law Review*, Vol. 14, No. 1, 43-74.
- Moshirzade, Homeira, (2007), “Discursive Foundations of Iran’s Nuclear Policy”, *Security Dialogue*, Vol. 38, No. 4, 521-543.
- Murphy, Dawn, (2017), *China’s Approach to International Terrorism* (Peace Brief No. 235). United States Institute of Peace, Available at: [https:// www. usip. org/ publications/ 2017/06/chinas-approach-international-terrorism](https://www.usip.org/publications/2017/06/chinas-approach-international-terrorism) Accessed: 7 January 2023.
- National Defense Strategy of the United States of America, (2018), available at: [https:// dod. defense. gov/ Portals/1/ Documents/ pubs/2018-National- Defense-Strategy-Summary.pdf](https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf).

- National Strategy for Homeland Security, (2002), available at: http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/nat_strat_hls.pdf.
- Purbrick, Martin, (2017), “Maintaining a Unitary State: Counter-terrorism, Separatism, and Extremism in Xinjiang and China”, *Asian Affairs*, Vol. 48, No. 2, 236-256.
- Robinson, Kali, (2020), *What is Hezbollah?*, Council on Foreign Relations, Available at: <https://www.cfr.org/background/what-hezbollah> 15 February 2024.
- Rustam, Ismah & Meilani, Arida, (2021), “The Strategy of World Uyghur Congress (WUC) to Strive for Human Rights for Uyghur People”, *Resolusi: Journal Sosial Politik*, Vol. 4, No. 2, 53-70.
- Silva, Jason R., Duran, Celinet, Freilich, Joshua D & Chermak, Steven M, (2020), “Addressing the Myths of Terrorism in America”, *International Criminal Justice Review*, Vol. 30, No. 3, 302-324.
- Soliev, Nodirbek, (2017), “How Serious is the Islamic State Threat to China”, *The Diplomat*, No. 14, 15.
- Swanström, Niklas, (2015). *The Security Dimension of the China-Central Asia Relationship: China’s Military Engagement with Central Asian Countries* (Policy Brief, June 2015). Institute for Security and Development Policy. Available at: <https://www.isdp.eu/publication/security-dimension-china-central-asia-relationship/> Accessed: 15 February 2024.
- Tanner, Murray S & Bellacqua, James, (2016), “Chinas Response to Terrorism”, *CNA Analysis and Solutions Arlington*, Available at: <https://www.cna.org/reports/2016/chinas-response-to-terrorism> Accessed: 7 January 2023.

- The State Council Information Office of the People's Republic of China, (2019), "The Fight Against Terrorism and Extremism and Human Rights Protection in Xinjiang", Available at: http://ca.china-embassy.gov.cn/eng/kxz/201903/t20190328_4639853.htm.
- Thrall, Trevor & Goepner, Erik, (2017), "Step Back: Lessons for US Foreign Policy from the Failed War on Terror", *Cato Institute, Policy Analysis*, 814. Available at: <https://www.cato.org/policy-analysis/step-back-lessons-us-foreign-policy-failed-war-terror> Accessed: 20 December 2024.
- Verma, Raj, (2020), "Domestic Political Drivers and Chinese Diplomacy: Xinjiang and Counter-terrorism in South Asia", *Asian Perspective*, Vol. 44, No. 4, 561-586.
- Verma, Raj, (2023), "Taliban 2.0 and China's Counterterrorism Diplomacy in Afghanistan", *Middle East Policy*, Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/mepo.12668> Accessed: 20 May 2024.
- Wang, Jin & Kong, Dehang, (2019), "Counter-terrorism Cooperation between China and Central Asian States in the Shanghai Cooperation Organization", *China Quarterly of International Strategic Studies*, Vol. 5, No. 01, 65-79.
- Xi, Jinping, (2020), "Remarks by Chinese President Xi Jinping at 20th Meeting of SCO Council of Heads of State", Available at: http://www.xinhuanet.com/english/2020-11/10/c_139506835.htm.
- Xu, Beina, Fletcher, Holly & Bajoria, Jayshree, (2014), "The East Turkestan Islamic Movement (ETIM)", *Council on Foreign Relations*, 4. Available at: <https://www.cfr.org/backgrounder/east-turkestan-islamic-movement-etim> Accessed: 20 December 2023.

- Yatiban, Aminurraasyid Bin & Stoni, Mahdi Ameen, (2018), "The Us Foreign Policy towards the Iraqi Kurds in the Middle East after Emergence of Isis", *Qalaai Zanist Journal*, Vol. 3, No. 1, 986-1010.

In Persian

- Dehghani Firoozabadi, Seyed Jalal, (2016), *Theory and Meta-theory in International Relations*, Tehran: Mokhatab Publishing. [In Persian]
- Moshirzadeh, Homeira, (2015), *Development in International Relations Theories*, Tehran: Samt Publishing. [In Persian]
- Noorali, Hassan & Ahmadi Seyed Abbas, (2022), "Highlighting the Geopolitical Challenges Facing the China One Belt One Road Initiative", *Geopolitics Quarterly*, Vol. 18, No. 2, 1-34. [In Persian]
- Reus-Smit, Christian, (2022), "Constructivism", in Burchill, Scott & Linklater, Andrew, *Theories of International Relations*, Translated by Homeira Moshirzadeh & Rohollah, Talebi Arani, Tehran: Mizan Publishing. [In Persian]

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

استناد به این مقاله: مروتی، لیلا، قربانی شیخ‌نشین، ارسلان و منوری، سیدعلی، (۱۴۰۴)، «گفتمان ضد تروریسم آمریکا و چین و منطق نتیجه - تناسب»، پژوهش‌های راهبردی سیاست، دوره ۱۴، شماره ۵۵، ۲۷۳-۳۱۴.

Doi: 10.22054/QPSS.2025.82586.3502

Quarterly of Political Strategic Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License